

لورخيالونه او ژورفکرونه

د ارواښاد استاد گل پاچا الفت

تأليف، ترجمه او ټولونه

۱۳۷۳

لوړ خيالونه او ژور فکرونه

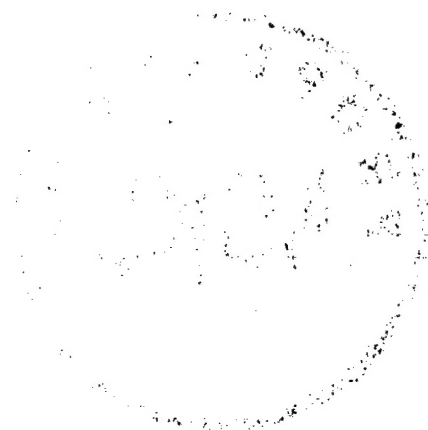

انتخاب، ترجمه، تأليف

د

ارواښاد استاد گل پاچا الفت

۱۹۹۴/۱۳۷۳

خپرونکی
سازمان مهاجرین مسلمان افغانستان

کمپیوټر ډیزاین : عبدالحی «سحر»

د چاپ شمیر : زرتوکه

بیه : 20/-

دنا سرسريزه

دینا سرسريزه

کتاب پر لېسې شمېره

«لوړخيالونه او ژورفکرونه» دارواښاد استاد الفت له خواراغونډ شوی اثر دی، ده ددې اثر له پاره دنړۍ دهغو پوهانو آثار خوښ کړي چې په یوه وخت هم پیاوړي مفکرین او هم د پیاوړي قلم خاوندان لیکوالان او ادیبان وو. خواستاد دا اثارو داسې راپښتو کړي چې د ترجمې نخښه هم نه پکښې ښکاري، او لکه دده د غوره نثرونو غوندې روان خواږه اوله شعري کیفیت نه برخوردار دي. ده دا گمان هم کړی چې د داسې مفکرینو افکار یې دخپلې ترجمې له پاره غوره کړي چې دی یې هم د فلسفې په ژورښه پوه دی او هم دی په خپله له همدې لړۍ مفکرینو څخه دی. همداراز ده د نوموړي لیکوالو هغه پارچې خوښې کړي چې زموږ د ټولنې له پاره یې نه یوازې دا چې فکر او مطالب نااښانه دي بلکه زموږ د ټولنې د ښې استفادې وړ افکار او مطالب لري.

«سازمان مهاجرین مسلمان افغانستان» دارواښاد استاد الفت دا غوره اثر د فکر او نشر دیوې ښې نمونې په توگه خپروي او هیله ده چې افغان ځوانان به یې په مینه ولولي او د فن او فکر زده کړه به ترې وکړي.

په درنښت

سازمان مهاجرین مسلمان افغانستان

فهرست

مخ	سرليک	مخ	سرليک
۲۰	د حقيقت محبت	۱	مقدمه
۲۱	پيغمبر	۲	آزادي
۲۲	دنيکانوارمان	۴	اجتماعي عيونه
۲۳	قبر او گل	۵	گل ويل
۲۴	افتخار	۶	سپېزره کاله پخوا
۲۵	څه غواړم	۸	حضرت محمد (ص)
۲۶	دېلوي فقر	۱۲	خيال او اميد
۲۹	هيرو ل	۱۳	له مرگه نه ويريږم
۳۰	له هر چانه لرې	۱۴	دغم خوښي
۳۱	د شاعر خوشبختي	۱۵	د ژوند لوبه
۳۱	تسلي	۱۵	پوهه
۳۲	هابيل او قابيل	۱۶	هر چا وځورولم
۳۳	سځاوت	۱۶	زما ترانې
۳۴	بي اسرې	۱۷	دهو سونو مرگ
۳۵	خلک او شاعر	۱۸	د شاعر حال
۳۶	انسان	۱۹	شاعري ته
۳۷	په انگلستان کېښې	۲۰	ادب محبت

سرليڪ	مخ	سرليڪ	مخ
غوبی	۳۸	شخصیت	۵۸
دٿاگورنغمي	۳۹	بقا	۵۹
شاعر او پرستہ	۴۲	کب	۵۹
غم او خوشحالي	۴۵	هغه چي دنيا ته رانغله	۶۰
پارلمان	۴۶	خنڱه به يو!	۶۱
ژوند	۴۷	ستاسو فکر	۶۱
قوت او جرئت	۴۷	که جنایت ترقي وکري	۶۲
تاریخ	۴۸	خه غواړی	۶۳
لوږه پایه، بدبختی	۴۸	پوه او ناپوه	۶۳
عقل	۴۹	ليونی	۶۴
ترقي او تکامل	۵۰	مرک	۶۴
د ژوند ضروري شرط	۵۰	روح	۶۴
علم او اخلاق	۵۱	افلاطون	۶۵
فکر او احساسات	۵۲	زموزپوهه	۶۶
تمسخر او ترحم	۵۳	بدي خبرې	۶۶
د خلکو انتظار	۵۴	انساني سلوک	۶۷
خطرناک	۵۵	انساني کمال	۶۷
د ژوندانه مخ او خټ	۵۵	د فکر روزنه	۶۷
ليوننتوب او حماقت	۵۶	بنکليستوب	۶۸
په ځان باور	۵۶	سياست مدار	۶۸
تعصب	۵۷	غولول	۶۸
ځان وپيژنه	۵۷	فکر په شعر کېښي	۶۹

سرليک	مخ	سرليک	مخ
بدبختي او شعر	۶۹	هديه قبلول	۷۵
عشق او سعادت	۶۹	هيرو ل	۷۵
پوهه او عشق	۷۰	حان غوښتنه	۷۶
بنوونځي	۷۰	مکررات	۷۶
دفکرپانگه	۷۰	نيکي	۷۷
معرفت، علم او علماء	۷۰	د طبيعت قوانين	۷۸
حان بنودل، دښه کار علت	۷۱	انساني تکليف	۷۸
تاج او قلم، مطبوعات او تاريخ	۷۱	ژوند	۸۰
حکومت او روزنامه	۷۱	حکمت او سعادت	۸۲
د حان سعادت	۷۲	انشاء	۸۴
حان مسعود گنجل	۷۲	مطالعه او تفکر	۸۵
اجبار او اختيار	۷۲	خوی او خصلت	۸۶
عقل او زړه	۷۲	دوستانه مناسبت	۸۷
کینه او مینه	۷۳	بدی او ضرر	۸۷
احتمالي مصیبت	۷۳	لویه اشتباه	۸۸
لیاقت لرل	۷۳	افتخار	۸۸
شهامت	۷۳	غضب او شهوت	۸۹
لوی خلک	۷۴	دوستی	۹۰
اجتماع	۷۴	بنکلا	۹۲
د جنګ اساس	۷۴	وحشي او مدني انسان	۹۳
نجیبه غریزه	۷۴		
شهرت او شرافت	۷۵		

مقدمه

ورېحې پورته په هوا کېږي دي ، څاگانې ښکته په زمکه کېږي .
هغه څه چې په هسکوورېځو کېږي شته په ژورو څاگانو کېږي هم شته .
په دغو اوبو باندې هم هماغه تنده ماتېږي .
دلور خيال اود ژور فکر نتيجه يوه ده .
ته ! يا خپل نظر ډير لوړ کړه يا پخپل گريوان کېږي ډير سربنکته کړه !
د شاعراو فيلسوف فرق همدغه دی .
زه شعر او فلسفه همدغه شان گڼم .

«الفت»

آزادی

په کوم حق د هوا آزاد مرغان په پنجره کښې اچوی ؟
 خه حق لرئ چې دغه آسماني نغمه وال له گوښه ځایونو، له چينو
 اولبستيو ، د سپیدوله رڼا اودونوله څانگو څخه بیلوی او د ژوند پانگه
 ترینه اخلی.

انسانه! ته په رښتیا داگومان لرې چې لوی خدای دغه ښایسته
 مخلوق ته د اوزرونه او ښکې د دې د پاره ورکړيدي چې ته یې وشکوي؟
 آیایې له دغه ظلم او ستمه ته ښه ژوند نشې کولی ؟
 آخر دغو بیگناهو خه کړيدي چې ټول عمر به ستا په زندان کښې
 تیروي .

داخه معلومه ده چې ددغو بیگناه بندیانوسرنوشت زموز له سرنوشت
 سره نه دی تړلی .

داچاته معلومه ده چې ددغو مرغیوآه به د ظالمانو حاکمانو په خیرپه
 موږ را ونه گرځي او موږ به ونه خوړوي .

آه - هېڅوک نه پوهیږي چې په دغه جهان کښې زموزله کړو نه خه
 نتیجه ولاړ یږي ؟

زموز له هغو جنایتونوچې په خدا او خوشحالی انجام مومي داسرارو
 په چار راهی کښې خه پیدا کیږي ؟

کله چې دشنه آسمان سپک وزره مرغان چې د دې لویې فضا
 الوتلوته پیدا دي په پنجره کښې ایساروی . هغه وخت چې د آسمان

دنيلي درياب بڼايسته لامبوزن دخپل ظلم په زندان کښې اچوئ دافکرنه
کوئ چې يوه ورځ به د دوي په وينو لړلي نوکان له قفسو نوڅخه
راو وزي او تاسوته به درورسيږي .

ايا تاسودافکرنه کوئ چې هر چيرته چې يو بندي دظلم او ستم له
لاسه فرياد کوي خدای ورته په رحم او مهرباني گوري .
خدای د پاره دشوفصلونو او کښتونو کونجې دغونديانوته وسپاري .
بلبلان آزاد کړئ مرغۍ خوشې کړئ .

دغه ښکلې پنجرې چې دزينت د پاره ستاسوپه کورونوکښې څر بږي
په ډير دقت وگورئ .

دجهان هغه تله چې تاسې يې نه وينئ دوه پلې لري .
همدغه دقفس نري اوزري مزي دي چې دزدانو اوجيلونوتور آهنين
سيخونه ترينه جوړيږي .

داسمانونو، دچمنونو، دسيندونوپي آزاره لارويوته زيان مه رسوئ اوآزادۍ
ته يې په احترام وگورئ .

د دغو بيوزلو اوپې گناهو آزادي مه ايساروئ چې دتقدير اوسر
نوشت قاضي اوحاکم ستاسو آزادي سلب نکړي .

هغه چې دظالمانوله ظلمه فرياد کوي پخپله هم ظلم اوتيری کوي .

انسانه! ته په رښتيا آزادي غواړې اوآزادي دې خوښه ده ؟

که دغسې وي نو بيا ولې دغه بندي اودخپل ظلم پټه خوله شاهد
پخپل کورکښې ساتي .

ظالمه ! ولې فرياد کوې چې په ماباندې ظلم او تيری کوي .

لږ څه خودغه بيوزلی بندي و گوره چې سيوری يې په تاباندي
پريوتی دی.

دغه قفس ته خولز غوندي حيرشه چې ستاپه کور کښې خوړند دی
اوتنه پوهيږي چې د دې پنجرې دسيخونوترشاچې اوس په کښې يوبې
گناه مرغه نغمه سرايي کوي ديوه زندان اساس اوبنياد ايسودل کيزي
(هوگو)

اجتماعي عيونه

هغه څوک چې له ټولو اجتماعي عيونو يعني له خودپرستی
تعصب، خطاکاری اودروغونه خلاص وي له اجتماع سره به دومره
مخالف وي چې بې له انزوانه به هيڅکله ژوند ونکړي شي
«گوستاولوبون»

گل ویل

گل بوراته ویل :

زه اوتۀ تقدیر یوله بله بیل کړي یو ، زه دلته پاته کیږم مگر ته
هرې خواته الوزې او هرلورته تلی شي ، سره له دې ماوتایوپۀ بل پورې
زړۀ تېرلی اولۀ خلکو نه لرې خواپۀ خوا ژوند کوو .

زه اوتۀ دومره یوبل ته ورته یوچې کله کله دواړوته گل ویل کیږي
افسوس دی چې ته له نسیم سره پروازکوي اوزه په زمکه کښې
زنداني یم .

ماخومره ارزو لرله چې له تاسره والوزم او ستاپۀ مخکښې خپله
خوښبويي خپره کړم .

مگرته دومره لرې چې زه درسره ملگرتیا نشم کولی .
ته همیشه په گلونوکښې پروازکوي زه یوازې دخپل سیوري ننداره
کوم چې دلمر له گرزیدوسره زما شاوخواگرچي .

ته چې اوبیا راځي بیا بیرته چې او دبل حای قصد کوي مگر
ماوینې چې هر سحر پخپل حای ټینک ولاړیم او اوښکې توپوم .

بوراگله ! د دې د پاره چې زما اوستا یارانۀ ټینګه پاته شي یاته
ماغوندي خپلې نیلې په زمکه کښې څښې کړه یاماته ښې او وزرونه راکړه چې
تاغوندي والوزم اوله تا سره پرواز وکړم

«هوگو»

شپږ زره کاله پخوا...

شپږ زره کاله کيږي چې سړي دسړوبه وژله لگيادي.

.... اسمان هرکله دزنبق دگلونو اودبنايسته مرغيو دخالو په صورت

خپل استازي رااستوي چې دوي دصلح او محبت خواته راوبولي مگردغه دميني پيغامونه دخلقو له زړو نوڅخه دليونتب اثر نه وړي .

له ډيره وخته دحمکي دخلکو زور وره مينه له وژلو اووينوتويولوسره

پيدا شويده .

ډيرموده کيږي چې دملتونوڅوږه اوجذابه موسيقي دجنک اوچگري

ساز اوسرود دی.

ډيروخت دی چې افتخار دويروونکي خپسکي بڼه پيدا کړيده چې

په ديو هيکله ارايه په لاره تيريزي او بنځي،نران ،لوی واړه له

پښولاندی چيتوي.

اوس زمونږ سعادت اونيکبختي له ډيري مشکل پسندی نه کاراخلي

اوهغه وخت يې وچولی غوړيدلی وي چې خلك ووايي «څوځانونه وژنو»

اوس بايد دسعادت گټلو د پاره دجنک نغاړه وډنگيږي .

هرچيرته دپولادويرق په چلیدو دی ، په هر ځای کښې دبلو لمبو

لوگي او لوڅرې پورته کيږي .

هغه خلك چې ډلې ډلې دخلکو دوژلود پاره دجنک ميدان ته روان

دي دخپلو توروشپو درونولو د پاره دتوپونو دخولولمبوته ضرورت لري.

دا ټول کارونه يوازې دقومونودمشرانود جاه طلبی د پار دي .

هغوی لاپه موز باندې خاورې نه وي اړولې چې زمونږ په

قبرونوياندي د دوستۍ معاهدې کوي.

ځناور او مرغان لاد جنګ په ميدان کېنې زموږ په وينو او هډوکو
پسې گرځي او دغه آقايان يوله بله سلامونه او احترامونه مبادله کوي.
زموږ په نننۍ دنيا کېنې هيڅ ملت نه غواړي چې يوبل ملت خپل
ګاونډوويني .

هغه کسان چې د دوي د حکومت دوام زموږ د حماقت نتيجه ده هره
ورځ دقهر او کينې احساس زموږ په روح کېنې تقويه کوي او هغه اورته لمن
وهي چې دوي پخپله بل کړيدی ...

بنايي چې له يوه سيوري لاندې آرام کېښناستل ديوې چينې
خوږې اوبه څښل ، له يوې ګڼې او ګورې ونې لاندې له خپلورؤ ياؤ سره
مشغولاخونداولذت ولري مګر دنن ورځې انسان له دې ټولوخوندونونه
زيات خوند دخپلووروفوپه وژله کېنې مومي .

هغه وخت چې سپيدی چوي او درنا پيغام جهان ته راوړي ، هغه
وخت چې دسحر مرغه نغمه سرايي کوي دغه جګړه مار انسان
دوژلواووينوتويولوپه فکر کېنې وي اوله کينې نه کار اخلي .

«هوګو»

حضرت محمد (ص)

هغه (ص) پوهیده چې د عمر وروستی سلګۍ ده او د ژوند رڼا لکه دمازېګر زېږی لمر درنګ ساعت له له سترګو پنا کېږي .

دی به تل په فکر کېنې ډوب ؤاوبه هیچابه یې پرې نه اچوله .
چې په لاره به روان ؤ . له هرې خوا سلامونه پرې ویل کیده ، ده به هم هرچاته په مهرباني ځواب وایه .

په زېره کېنې یې شل ویشتان سپین نه لیدل کیده او زهیر تیا یې وړځ په وړځ زیاتیده .

کله به چې اوبنانو اوبه څښلې دی به ورته ودریده او هغه وړځ به یې په زړه ګرځیدې چې ده به دخپل تره اوبنان څرول .
هروخت به دخدای په درګاه کېنې په زاز اونیاز مشغول ؤ .

خوراک یې بیخي لږ ؤ او ډیر ځله به یې په نس پورې تېږي تړلې .
پخپل لاس به یې خپلې میږې لوشلې ، چې جامې به یې وشلیدې
په زمکه به کېښناست او خپل کالي به یې پخپله ګڼدل .

د ځوانۍ قوت یې نه ؤ پاته ، ډیرو روژو د ده بدن کمزوری کړی ؤ .
په ډیرو اوزدو وړځو کېنې به یې درمضان ټولې روژې نیولې .
د دري شپیتو کالو وچې ناڅاپه تبه پرې راغله .

هغه قرآن چې دخدای له لورې پرې نازل شوی ؤ ، ټول یې ولوست
د اسلام بیرغ یې سعید ته په لاس کېنې ورکړ او هغه ته یې وویل :
دا زما د ژوند وروستی وړځ ده ته په دې پوه شه چې بې له یوه

خدایه بل خدای نشته ، ته د هغه په لاره کښې جهاد وکړه .
 دی ډیر آرام معلومیده مگر نظریې د هغه لوړ پرواز عقاب غونډې و
 چې د لوړې فضا په تر کولو مجبور شوی وي .
 په دغه ورځ هم دی د هروخت په شان د لمانځه د پاره مسجد ته راغی
 او په حضرت علی یې تکیه کړې وه ، مومنان او مسلمانان ورپسې راروان
 وواو په مخکې یې مقدس بیرغ رپیده .

چې مسجد ته ورسیده رنګ یې الوتی واو خلکو ته یې وویل:
 ای خلکو! که چیرې د پاک خدای (ج) اراده نه وای مابه له یو ږانده
 او ناپوه نه څه فرق نه درلود .

چاورته وویل د خدای (ج) رسوله ! هر چا چې ستا بلنه د حق په لوري
 و او ریدله ستا په خبرو یې باور راغی او په ایمان مشرف شو کله چې ته
 دنیا تر اغلې نو په اسمان کښې نوی ستوری ښکاره شو او د کسری د طاق
 درې برجونه ونړیدل .

مگر هغه (ص) خپلو خبرو ته دوام ورکړ او ویې ویل : اوس زما
 وروستی ساعت رارسیدلی دی او د آسمان پرېښتې زما په باب کې مجلس
 لري .

غوبز کبزدی او واورئ ! که ماستاسو کوم یوه ته کله کومه بده خبره
 کړې وي هغه دې پاڅیزي او پخواله دینه چې زه له جهانې لارشم ماته دې
 بیرته راوگرځوي او هماغه څه دې راته ووايي .

که مې څوک وهلي وي ومې دې وهي که مې له چانه څه اخستي
 وي رانه دې واخلي ، په دغه وخت کې یې هغه لرګی حاضر ینوته

وړاندې کړ چې د ده په لاس کېښي و ، هلته يوه بودی ناسته وه او وړي يې وریشلې هغې چيغه کړه چې ای دخدای رسوله خدای دې له تاسره ملگری وي .

ده (ص) بیا وویل : ای خلکو ! په خدای ایمان لرئ اودهغه حضور ته په تعظیم سرونه ټیټوی ، دمیلمنو پالنه کوی پرهیزگار اوسئ او عدالت وچلوی .

دغه وخت لږ غوندې غلی اوپه فکر کېښي شویایې ورو ورو ګامونه واخستل اوویې ویل: ژوند و خلکو ! زه بیا تاسو ټولو ته وایم چې زما د تللو وخت دی ژر کوی پخوا تردې چې زه داخل پیاله نوش کړم زما ګناه چې ما کړې وي راپه یاد کړئ او هرېدمې چې ستاسوله هریوه سره کړي وي ، له مانه انتقام واخلي .

خلک له ده نه غلي او نیولي په خنک تیریدل ، ده دابوالفداء له څاه نه اوبه راوغوښتلې اومخ ولاس یې ومینځل ، یوه سړي ترینه درې درهمه وغوښتل ده سمدلاسه ورکړه اوویې ویل: «دحساب فیصله دلته ښه ده نه په قبرکښي » خلکو په ډیره مینه په هغسې نظر لکه چې کوتره یې لري دغه دجلال او عظمت خاوندته کتل چې ډیره موده د دوي د ډاډ اوامید مر کړو .

دی (ص) خپل کورته ننوت ډیر خلک له کاله نه د باندې پاتې شوه او ټوله شپه یې په وښه تیره کړه سحر چې سپیدې وچاودې ده وویل : ابوبکره ! زه نور د پاڅیدلو توان نه لرم پاڅیزه ماته قرآن ولوله په دغه وخت کېښي دده کوربي بي عایشه د ده ترشاو لاړه وه .

دی دآیتونوپه اوریدلو مشغول ؤ چې حضرت ابوبکر (رض) لوستل
کله به یې په ورو ورو شروع شوی آیت تمام کړ، په دغه وخت کېنې نورو
ټولو ژړل او چاخیله ژړا نشوه ټینگولی
نژدې مابنم ؤ چې عزرائیل (ع) دکاله په دروازه کېنې ښکاره شو او
دنوتلو اجازه یې وغوښتله.

دخدای (ج) استازي وویل : پرېزدئ چې دننه راشي ، په دغه وخت
کېنې هرچا د ده په سترگو کېنې دده د ولادت دورحې غوندې یوعجیب
خلیدونکی برق ولید.

عزرايیل ده ته وویل : دخدای (ج) رسوله ته خدای (ج) خپل
حضور ته بللی یې .

ده وویل : زه د حق دعوت ته لبیک وایم له دغې وینا سره دی ورېز-
دیده او دیوه آرام نفس په وتلو دده شونډې بیرته پاته شوې او حق ته
یې حآن وسپاره .

«هوگو»

خيال او اميد

د آسمان په لونه کښې کومه يوه ډيره بڼه ده ؟ زه هرڅوک خپلې
عقيدې ته پرېزدم او پخپله د آسمان هغې لورته په زړه کښې ډير ځای
ور کوم چې تل په پرواز کښې ده او خيال ورته وايي... دې ښکلې جنې
ډير بڼه هوسونه پخپل پلو کښې راټول کړيدي.

آسمان خپلې دغې هوسنا کې او نيازمينې لورته اجازه ورکړېده چې
هرڅه يې زړه غواړي هغه له ځان سره واخلي .

دې ښايسته او ګلالۍ جنې کله د ګلو تاج په سر باندې ايښی د سوسن
امسا په لاس د ګلو اوسنبلو په چمن کښې ګرځي بورا ګانوته دا لوتلو
لوری اولودن ښيي .

لکه د شاتومچۍ له ګلونو سره خوله په خوله شي او په شيره يې ځان
مړوي .

يووخت له خورو وروځنو سره خپله سپينه بڼه زور ورې سيلۍ ته
سپاري او په دغه حين کښې د سحر د سپيدو سپينه جامه ياد تورې شپې
تور کالي اغوندي او هره ګرۍ د خلکو په نظر کښې بيله جلوه لري .

دلوی خدای د اښي ګڼه بايد هيڅکله هيره نکړو چې موزيې د دغې وفا
دارې جاودانې پيغلې په ملګرتيا برخور دار کړو .

زموږ سر نوشت يې د دې له سر نوشت سره په يوه ملکوتي پيوند
کک وټاره چې په غم او ښادۍ کښې راسره وي .

په دغه ښکلې بخشش بايد ډير خوشحاله اوسواو د اښايسته حوره
ډيره وستايو .

د زړه په کور کېنې دکورد میرمنې ځای باید د یته پرېزدو او ډیر پام وکړو
چې هغه بد گذرانه او بد خویه خواښې یعنی عقل د دې ښکلې نازنینې
ناوې زړه آزار نکړي.

اوه یوازې همدغه جنې په ماباندې نه ده ګرانه ددې له خور سره هم زه
ډیره ټینګه علاقه لرم.

خوږې له دینه لږ څه لویه او جدي شانته ده چې «امید» ورته وایي.
خومره به ښه وي چې دغه مهربانه ملګرې چې له ډیرې مودې زما
د سعادت پانګه ده ترهغه وخته راسره وي چې زما د ژوند ډیوه مړه شي
او ژوند خاتمه ومومي.
«ګوته»

له مرګه نه ویریزم

له مرګه نه ویریزم، که څوک راته ووايي چې نن شپه مړې زه به ووايم
چې دخدای رضا مې قبوله ده مګر خدای دې نه کاچې څوک راته ووايي
ډیوه تن ژوند ستاله لاسه تريخ دی.

«کانت»

د غم خوښي

زما دا خبره بې له پوهانوبل چاته مه کوي ځکه چې ناپوهان بې له ملنډوپه نور څه نه پوهيږي .

زه غواړم هغه څوک وستايم چې ځانته اورلټوي اولکه پتنک سره اورته ځان غورځوي .

د عشق په شپو کښې چې د ژوندنيا لگي کرل کيږي اودحيات ډيوه لاس په لاس گرځي د سپينې سپوږمۍ په ليدلو ستا په روح کې يو مرموز هيڅان پيدا کيږي ، ته بيا خپل ځان د تورتم په زندان کښې بندي نه وينې ځکه چې هره گړۍ د يوه لوړ مقام آرزو در سره وي .

ته بيا دا وزدي لارې او دگران سفر له غمه خلاصيزې او خپله اروا په بيره دنور اوصفا چينې ته استوي چې د شوق په لمبه لکه پتنک ځان ستي کړي .

ترڅو چې په دغه نکته پوه نشې «مرشه چې ژوندی شې» په دغه تورتم او تياره جهان کښې به لکه نوم ورکي ميلمه اوسيزې .

«گوته»

د ژوند لوبه

څه موده ما اوتايوله بله زړونه تړلي وو، او په غم اوبڼادۍ کښې ملگري وو.

په وار ووارو مودېنځې اوميړه لوبه شروع کړه بې له دې نه چې خبره جگړو او دعوو ته ووزي .

ډير ځله مويوله بل سره وخنډل ، د دوومينو غونډې مويودبل په مخ دمينې لاسونه رابښکل ، شوخي موو کړه ، يوله بله موخوله واخستله او خوله موورکړه .

په آخر کښې مو دوړو په شان په ځنگلونو او کښتونو کښې د الاداد او پټپټانې لوبه شروع کړه اويوله بله داسې پټ شوو چې تراوسه موسره نه دي موندلي .

«هاينه»

پوهه

دپوهې قوت ته وزورنه مه پيدا کوي، بلکه څه سړپ ورپورې وتړئ «بيکن»

هر چاو حور و لم

حینوپخپل عشق و حور و لم ، حینوپه کینه زما زړه آزار کړه .
چا د عشق په زهرو زما دودۍ ولرله .

چا زما د شرابوپه پیاله کښې د کینې زهر توی کړه .
مگر له هر چانه هغه چاډیر و حور و لم چې نه یې راسره کینه پیدا شوه
اونه مینه .

« هاینه »

زما ترانې

زما ترانې ټولې په زهر ولرلې دي .
ولې به نه وي لړلې آیا تازما د زنده مۍ په جام کښې زهر توی نکړه ؟
زما ترانې ټولې په زهر ولرلې دي ، ولې به نه وي لړلې آیازه پخپل زړه
کښې په زرهاو ماران نلرم ؟
آیا له دغو ټولو مارانونه علاوه ته زما په زړه کښې حای نلري ای زما
دلداره !

« هاینه »

دهوسونو مړکې

زما هوسونه مړه شوه مگرزه لاژوندی یم.
 ماخپل زړه له خوږو اوخوند وروړو یاو څخه وشکاوه اومړنشوم .
 اوس ماته بې له رنځ تیرولو اوغم خوړلونه نور څه نه دي پاته.
 زما غلی اوچوپ زړه دهمیشه د پاره دامید له تودوالي محروم دی .
 زما دسرنوشت طوفانونوزما د ژوند تراوتازه نخل مړاوی کړ اوس زه
 یوازې له ناامیدۍ او افسرده گی سره مخامخ یم او دنجات وروستی څېرې
 ته گورم .

زه هغه وچه پاته یم چې منی او خزان یې لیدلی مگر دالاپه لفرېناخ
 پاتې ده اودساره ژمي بادونه یې ریزدوي .

«پوشکین»

دشاعر حال

ترخوچې دهنرب النوع تازه طعمه ونه غواړي شاعرغلی او آرام دی .
 دی هم دنورو غوندې په خوړو او او بوپسې هڅه کوي اودوگړو په
 شان په ډیرو وړوکارونوباندې بوخت وي .
 د ده آسماني سرینده غلې وي اوهیڅ غز ترینه نه څیږي .
 زړه یې له غم اورنځه فارغ وي او د ژوندله مبتدلو خوشیوسره یې
 تعلق وي .

لنډه داچې دجهان بې هنره خلکو غوندې عادي ژوند لري .
 کله چې ناڅاپه دهنرب النوع دشاعریه زړه کښې څه واچوي روح
 یې لکه گریته چې له درانه خویه پاڅیږي ریزدي اوله دغه احمقانه وخت
 تیرولوڅخه خوابدی کیږي .

دجهان له عادي شور او غوغا څخه تنبتي او خپل سردخلکوناڅیزه
 بوتانوته نه ټیټوي، بلکه په ډیرو قار او ټینگارله دغه عالمه کناره کېږي
 ددکوسیندونوپه موجونواودځنگلویه شاعرانه زمزموپسې روانیږي .

«پوشکین»

شاعرته

شاعره! دخلکو په ستاینه مه غولیزه! حُکه چې دمدح او تحسین
نغاره ژرغلې کيږي.

داحمقانو اویښعوره خلکوخندا اووینا ته غوږمه زده!

تل غلی جدي او ټینک اوسه!

ته پادشاه یې باید د شاهانو غوندې په انزوا کښې ژوند وکړې.

ته خپله لاره مه پرېزده او هغه حای ته ولاړشه چې ستا آزاد طبیعت
یې درښی.

ته دخپلو هغو اندیښنو او خیالاتو محصول چې په تاباندې ډیر قدر
لري خلکو ته وریاور کړه او پخپل دغه بخشش له چانه څه مه غواړه!
اجر او مزدوري مه غواړه حُکه چې ستا مکافات یې له تانه بل څوک
تاته نشي درکولی.

ته پخپله دخپل حان قاضي یې حُکه چې هیڅوک ستا په باب کښې
تاغوندې سختگیرنه دي.

ای مشکل پسند هنر منده! آیا ته پخپل کار پخپله خوښ یې؟ آیا
ستا زړه خوشحاله دی؟ که دغسې وي نو بیا څه پرواده که خلک له تاسره
دښمني وکړي او تاته بد ووايي.

پرېزده چې احمقان دهغه معبد په غولي کښې لارې توکړي چې په
محراب کښې یې ستا دنبوغ او رلمبې کوي. پرېزده چې دوي دخپلې بې
عقلۍ په وجه ستا دحلاند مشعل پایې ولېزوي.

«پوشکین»

ادب او محبت

پام يې نه و ، د دې په خای چې په ډیر ادب راته «تاسو» ووايي ، په ډیره مینه يې راته وويل :
«ته» .

په دغه وخت کېنې خوشحالی او خوشبختی خیال زما مضطرب او پریشانه روح ولمانځه او عاشقانه مچې يې ترې واخستله .
زه اوس دهغې په مخکېنې ولاړم او یوه شیبه ترینه سترگې نشم اړولی .

په خوله وایم ای ټکلې پیغلې «تاسو» څومره په ادب یاست
مگر په زړه کېنې وایم : ته پر ماباندې څومره گرانه یې .
«پوشکین»

د حقیقت اظهار

که زه د حقیقت په اظهار کېنې زیان ووينم پروانسته خوچې حقیقت
زما د چوپوالي په وجه زیان ونه ويني .
«مترلینک»

پیغمبر

دمعنی تنده او تلوسه راسره وه .

په چوپه اوغلی بیدیا کښې لالهانده ګرزیدم .

هغه پرېسته چې شپږو زرونه لري له پاسه را کوزه شوه او خپلې ګوتې یې چې له خوب او خیاله سپکې وې زما سترګوته رانزدې کړې .

مادوا رخطا ګرېتې غوندې خپلې سترګې پرانیتې .

دهغې لاس زما د غوږو نوله څنګه تیر شو زما په غوږونو کښې ناڅاپه یو مرموز اواز پیدا شو .

همدغه وخت ماداسمان د زړه د تپیدو اواز واوریده .

د دریاب له موجونو لاندې مې د بحري حیواناتو تګ راتګ ولیده .

د کوروپه بوټو کښې مې د تګ څانګې او پانې لیدې چې وده کوي اولوئيزي

پرېسته زما شونډوته رانزدې شوه زما هغه ژبه یې رانه پرېکړه چې کار یې نیش وهل وو .

بیایې پخپلو لاسونو چې په وینولرلي ویوه بله ژبه زما په خوله کښې کښېښوده .

زما په ځیګرې تیره توره ومنډله زما رپیدونکی زړه یې راوايست .

او دا ورسوځو وونکې لمبه یې زما په سینه کښې ننوېستله .

زه دیوه مړي په شان غلی اوبې حرکت د بیابان په شګو کښې پریوتم دغه وخت مې ناڅاپه خدایي غزتر غوږه شو چې ماته یې ویل : پاڅیزه!

سترگې وغږوه ، دخدای فرمان ته غوږونیسه او د اجرا د پاره یې سمد -
 لاسه روان شه له بیابانونواو دریابونونه تیر شه پخپلو اورپښتو
 خبرودایمان اوردخلکوپه زړوکښې بل کړه !
 «پوشکین»

دنيکانوارمان

دنيکانو لوی ارمان دادی چې دسړوجوړولوپه کارکښې برخه ولري که
 خه هم د دوي کارپت پاته شي اوڅوک پرې پوه نشي.

«سپنسر»

قبر اوکل

قبر سره گل تهویل :

ای دعا شقانو گله ! هغه داوینکو خاڅکي چې هره شپه د چرغز اوسحر له
سترگو ستاپه بنکلي بڼه راتوئیري ته پرې څه کوي ؟

گل وویل :

اول ته راته ووايه ! هغه چې ته يې هروخت خپلې گيډې ته ننباسي
څه ورسره کوي ؟

قبر وویل : گله ! زه له هرې اروانه چې ماته يې سپاري پرېسته جوړوم
اواسمان ته يې لیږم .

گل وویل : قبره ! زه دغه اوښکې ورو ورو د عطرو او غسلو په صورت
تبدیلوم او خلکو ته يې ورکوم !

« هوگو »

افتخار

داطلايي سکه چې ددنيا په بازار کښې دافتخار په نامه چلند لري
هيڅ گټه .

هو! زه ورته په کرکه گورم اوله پښولاندې يې کوم .

هغه چې دخپل هنر مزدوري غواړي دتبت فطرت خاوند دی .

هغه چې ددغه بازار په سرو اوسپينو پسې ليوال دی پرېژدی چې دې
بې ارزشه سکې ته لاس وغځوي .

داسکه هغه څوک اخلي چې ځان خرڅوي .

که ته غواړې چې دغه خلق وپيرې نوراشه دوي ټول ځانونه خرڅوي .

ته بايد دوي ته يو مناسب قيمت وټاکې اوخپله اميانۍ وشرنگوي .

که داسې ونکړې نوددوي په تقوی اعتراف کوي .

آيات نه پوهيزې چې دوي ټول دتقوی خاوندان دي .

افتخار اوتقوی تل اوږه په اوږه وړاندې ځي .

ترڅوچې دنيا شته خلق دتقوی بهاپه افتخار تاديه کوي .

دافتخاردسکې آواز دی چې دنيايې په پښودرولې ده .

ماپرېژدی چې دجهان د پرهيز کارانو په مقابل کښې بد معامله اوسم .

پرېژدی چې زه دافتخار خاوند انوته هيڅ ښکاره شم .

زه چې ځان ددغسې خلکوپه مخکښې وښم زه مې له اندازې نه

زيات دحقارت تمنا لري .

زه دغه طلايي سکه چې دجهان په بازارکښې رواج لري او دافتخارپه

نامه یادبزي هيڅ گنهمه اوپه نفرت ورته گورم.
 زه اوس دافتخار او تقوی غوندي وړوڅيزونوپه مخکښې نه يم ولاړ.
 زه دغه وخت له ډيرو لويو حقایقوسره مخامخ يم چې يابايد غلی
 اوچوپ پاته شم يا ډيرې لويې خبرې وکړم.
 ای زما پوهې او هوښیاری ! راشه هغه څه ووايه چې دنوروپه فکر
 کښې نه راځي.
 «نیچه»

څه غواړم ؟

د ډيرو خلکوله پتورازونو خبرشوم مگر له ځانه لا خبر نه يم .
 زما سترگې ماته دومره نژدې دي چې مانشي ليدای .
 زما زړه غواړي چې له ځانه څه قدر لرې شم او خپله خبره ووينم
 مگر دومره لرې نه لکه چې له غليم نه لرې يم .
 اوس زما ډير نژدې دوستان هم له مانه ډېر لرې دي .
 زه غواړم د دوست اودښمن ترمنځ يوه فاصله ولرم ترڅوچې هغه څه
 په ځان کښې وليدی شم چې په ما کښې شته .
 اوس پوه شوی ! چې زما زړه څه غواړي ؟
 «نیچی»

د بډای فقر

لس کاله کيږي چې يو څاڅکی باران په ماباندې ونه وريده .
 يوه سره وږمه په ماونه لگيده دميني اومحبت پرڅه زماذرې په کښت
 پرينوته ځکه چې په دغه ځمکه هيڅکله باران نه وريږي .
 زماپوهې ! زه اوس تاته مخ اړوم اوتاته اسره لرم چې په داسې
 وچکالي کښې ته وچتوب غوره نکړې .
 له تانه هيله لرم چې زما د پاره روح خوشونکې وږمه زړه
 خوشحالوونکې پرڅه ژوند پالونکې اورياشې .
 پخواتر دې ماوريځوته ويل چې زماله کوهستانه لرې شئ .
 ماويل : اى تورو ورويځوزماله مخې نه لرې شئ چې درنا پلوشه په
 ماباندې ډيره پريوزي اومخه مې ښه رهاوي .
 اوس دهغو وريځوپه لاره کښې دامونه ږدم چې گوندې يوه شيبه
 زماپه سرباندې سيورى شي اوزماخبرواخلي .
 پخواله دينه په تريخ حقيقت پسې گرزېدم اوس دتصادف څنوته
 لاس غځوم او غواړم چې ميلمه پالونکى شم ،خپله برخه اودخپل وچولي
 ليک له ځانه ونه شرم .
 نن زرتشت له خپلې سختې نه لاس اخستى دى اولکه تودباد چې
 کنگل ويلي کوي خپل ملايمت څرگندوي .
 تراوسه لا پخپل کوهستان کښې انتظارکازي مگر دغره له لوړې
 څوکې رابښکته شويدي .

له هغو کنگلونه چې تل تر تله ساره اوتړلي پاته کيږي یو قدم راتیت
شويدی، ستومانه دی مگر خوشحاله معلومېږي.

غلی شه ! چې حقیقت لکه ټینگه وریخ زما په سرتیرېزي دوریخې له
زړه نه یو غیر مری برق خلیدونکی دی .

حقیقت ورو ورو له ډیرو لویو پته پایو او پلوڅخه زما په لورې رابنکته
کيږي .

راشه ! راشه ! گرانه حقیقته .

چوپ شه ! دازما حقیقت دی چې په خیر خیر او خوازه اضطراب راته
گوري او کتل یې لکه دستور وکتل جذاب او شیطنت آمیز معلومېږي ته
به وایې چې زما د نیکمرغۍ رازې پخپل حدس موندلی دی او پوه
شويدی چې نن ولې د غره له لورې څوکې رابنکته شوی یم ولې ملایم او
آرام یم ؟ ته به وایې چې له لیدواو کتوې یو گلرنګه ښامار ماته خوله
وازه کړیده .

غلی شه ! چې زما حقیقت څه وایي :

افسوس دی ستا په حال ای زرتشته ! ستا حال دهغه چاغوندي دی
چې سوچه زړې خوړلي وي ، آخريه ستا گیده خیرې کړي اودغه زړه
ترینه وباسي .

زرتشته ! ته له اندازې نه زیات بدای ، له حده زیات دخلکو سترګې
بریښوي او په زړونو کې ځانته حسد پیدا کوي .

زه د استاد خلیدونکې رڼا په مخ کې دریدای نشم اوسیوري ته پناه

وړم او بزدلم

بډايه ! حه ولاړشه ! حه روانيزه اى زرتشته له خپل لمړنه لرې شه !
ته غواړې چې له خپلې هغې رڼانه چې له تاسره ډيره زياته ده
نوروته په لپوليو حه ورکړې.

ته په دې نه پوهېږې چې هغه شى چې له تاسره په رښتيا زيات دى
پخپله ته يې.

که غواړې چې چاته حه ورکړې له حانه تير شه خپل حان ورکړه اى
زرتشته !

ته وايي لس کاله کيږي چې يوڅاڅکى باران په ماباندې نه دى
وريدلى ، يوه سره وږمه راباندې نه ده لگيدلې ، دمينې شبنم زما په زړه
نه دى پريوتى .

ته دا اسره لرې چې په مينه درته وگوري اوتابنه وگڼي .
آيات نه پوهېږې چې ستادخوشبختى پلوشواو حرارت شا وخواحمکه
سوزولې ده ؟

هغه زمکه چې له بارانه محرومه ده له عشقه هم حه برخه نه لري .
اوس ستا ، ستاينه څوک نه کوي بلکه ته دخپل دسترخوان
دپوتوتولونکوستانه کوي .

زه تاپيژنم چې ډير فقير بډاى يې .
ستاډيرشته تاپه عذابوي . ته خپل حان په ډيره ورکړه ستومانه کوي
خپلې ارامتيا ته نه گوري ، له خپل حان سره علاقه نه ښيي .
ستاباطن هميشه هماغه شان په شکنجه کښې دى لکه چې په يوانبار
کښې له اندازې اوگنجايښ نه زيات غنم واچول شي ياپه يوزره کښې له

حده زیاته مینه پیدا شي.

ته خپل ځان قربانوې خو څوک ستا، ستاینه نه کوي!

ای بې پوهې هوښیاره! که غواړې چې په نوروگران شي باید
ډیر فقیر شي.

داخلک له هغه چاسره مینه کوي چې په زحمت کښې وي هغه چاته

یوه مړی دودۍ ورکوي چې وږی وي .

ای زرتشته! که غواړې چې چاته څه ورکړې نو خپل ځان ورکړه او له

ځانه تیر شه!

زما خبره واوړه، زه ستا حقیقت یم!

«نیچه»

هیرو ل

هغه څوک چې څه نشي هیرولی بڼه سړی نه دی.

څوک چې همیشه د بل د ملامتۍ خاطر له ځان سره ساتي د بڼه زړه

خاوند نه دی.

له هرچانه لري

رتل اورتل كیده يوهه نه نه گتم اوله دواړونه كركه لرم .
 دچا اطاعت نشم كولى اوله چانه اطاعت هم نه غواړم .
 هغه چې له خانه نه ويريزي بل هم نه وړوي .
 په نورو باندې هماغه خوك حكومت كولى شي چې نور وړوي .
 زه به څنگه دغه كارته زړه نه كړم چې دخپل ژوند په اداره هم نه يم
 خوښ .

زه غواړم چې دڅنگله يادسيند حيواناتو غوندې يوه شيبه خان
 هيركړم چيرته يوازې كښينم .

له خپلولرې اوږدوړو ياوسره مشغول شم .
 خپل خان له ډير لرې حايه دلته راوبولم .
 له خانه زړه وشكوم او بې له خانه له بل چاسره څه مشغولا ونلرم .

«نيچى»

د شاعر خوشبختي

د کلي رونق او بڼتی دی، د خزان سیلی ټوله ښکلا له ځان سره وړیده،
مگر شاعر د تیرو په یاد خپل غم سپکوي.

دی فکر کوي چې له داسې بدايعونه يوه ښکلې تابلو جوړه کړي چې
هیڅ خارجي وجود نه لري.

دی په رښتیا ډیر خوشبخت دی چې برباد شوی ښایست دخپل خیال
په دام کېنې نیولی او ساتلی شي.

«ایشندرف»

تسلي

د ژوند پانه زیره ده. اوس تاتورو خاورو ته سپاري ای د خاورو
اولاده!

مگر غم مه کوه! ستاله خاورونه به یو داسې نیالګی زرغون شي
چې هر کال به نوي گلونه نیسي او هر پسرلی به ستا په یادو عطر افشاني
کوي.

«روکرت»

هابيل او قابيل

د قابيل نسله! ته آرام ويده شه! بڼه خوره او بڼه خكه، تل موږ او خوشحاله اوسه! خكه چې ژوند تاته په ډيره مينه خاندې.

مگر ته اي د هابيل نسله! ټول عمر په خواري او دبختي كښې غوټه اوسه او په زحمت مرشه!

د قابيل اولاده! ډير خوشحاله اوسه خكه چې اسمان تاته په ډير بڼه نظر كتلي دي او ته يې خوش كړي يې.

د هابيل اولاده! ته همدغسې په غمونو، زحمتونو او سختيو كښې تل تر تله ژوند كوه!

د قابيل زوزاده! خنده او خوشحاليزه خكه چې ستا كښت ډير بڼه راغلي او ستار مې كال په كال زياتيزي.

مگر ته اي د هابيل زوزاده! همدغه شان په لوزه شپې سبا كوه او فرياد كوه.

د قابيل بچيو! تاسې تودون غريوته نژدې كښينئ او ځانونه تاوده كړئ مگر تاسې اي د هابيل بچيانو لكه كيدړان په سمخواو غارونو كښې له سرونه وړ يزدئ او ورپيژئ.

د قابيل نمسيو! تاسو معاشقه وكړئ! او څنگه چې ستاسو سره اوسپين زياتيزي خپل ټبر هم زيات كړئ او هر كال نوي اولادونه راوړئ.

مگر تاسو اي د هابيل نمسيانو خپله اشتهاو سيڅئ اوله خپلې كمبلې نه هيڅكله پښې مه باسئ!

د قابيل ټبره! ته د ځنگلونو د حشراتو غوندې تل خوره او غټيزه!

مگرتۀ دهابیل ټبره ! له خپلو اولادو نوسره په لارواو کوڅو کښې
سرگردانه گرځه !

آه ! د قابیل نسله ! که تۀ مړهم شي ستاپۀ غوښو او هډوکوبه ځمکه
تیاره شي او کښت به یې ډیرښۀ راشي مگرتۀ ای دهابیل نسله ! په
ژوندهم څۀ حاصل نه لرې او هیڅ لاس ته نه درځي .

مگر ګوره ! ای د قابیل نسله ! سره له دغو ټولو شیانو یولی شرم هم
ستاپۀ برخه رسیدلی دی هغه دا چې ستاپۀ حکومت کښې « پاله او کرکۍ
د سرنیزې په مقابل کښې مغلوبه ده » .

تۀ ! ای دهابیل نسله دا ځمکه پر یزده او اسمان ته وخیژه ځکه چې
ځمکه یې ستاد پاره نه ده پیدا کړی .

« بودلر »

سقاوت

سقاوت دانه دی چې سړی چاته ډیر څۀ ورکړي بلکه په ځای ورکړه

سقاوت دی

« لاربرویر »

بی اسرې

یتیم هلك وم ، د دنیا له شتونه مې دوه رنې بېنا سترگې درلودې چې
د زړه آرامتیا پکښې لیدل کیده .

زه په ډیر امید د لویو ښارونو خلکو ته ورغلم مگر دوي ماته څه اعتنا
ونکړه ځکه چې دوي ته ډیر زړنک ښکاره نشوم .

شل کلن وم چې یو پټ اورزما په زړه کښې بل شو او یوناڅاپه راته
ټولې ښځې ښکلې او ښایسته ښکاره شوې زه په ټولو مین شوم مگر په
دوي کښې یوه هم په مامینه نشوه او یوې ته هم زه ښکلی ښکاره نشوم .
که څه هم ما وطن او پادشاه نه درلود مگر بیا هم د جنګ میدان ته
ورغلم چې مرشم خومرک قبول نکړم .

زه اوس نه پوهیږم چې دلته څه کار لرم او د څه د پاره یم ؟ ماته دانه ده
معلومه چې دنیا ته پخواله وخته راغلی یم او که وخت رانه تیر شوی دی .

« ورنه »

خلک اوشاعر

یوه ورځ هغه لوی اوپراخه میدان هغه لور او اوچت غره ته وویل :
 «ستا په وچولي کښې د ژوند نخښه هیڅ نشته، ستا پر مخ باندې
 همیشه دسیلیو اوبادونو خپېری لگيزي».

په همدغه وخت کښې داوولس خلکوشاعرته وویل : ستاسروکار تل له
 خیال او اندیښنوسره دی او ستا وجود هیڅ نه دی په کار .
 سنگین غره په ځواب کښې وویل :

«زه یم چې ستاله سینې نه هر راز بوټي راکاږم ، دغرمې
 سوځوونکې توڅخه پخپل ساړه دم باندې سړومه ، دطوفاني وریځومخه
 نیسم پخپلو گوتو دواورویڅري جوړوم اوذخیره کوم یې زماله سینې
 څخه داوبولښتي روانيزي اوتاته د ژوند پیغام دروړي» .

شاعر هم خلکوته وویل : «پرېژدی چې زه سرپه زنگانه کښیزدم
 اوفکر وکړم آیاتاسونه وینئ چې زما دزړه له چینې نه ډیرې خوږې اوبه
 راخوتيزي چې دبشرتنده ماتوي» .
 «گوښته»

انسان

همیشه ویریدل، په هروخت کښې هیله اواسره لرل هرکله دپخوانیو
خاطراتویادونه ، دایمي شکایتونه ،مسلسله ناراضی ، د دروغوبه لذت
پسې افسوس او ارمان ، په حقیقت پسې هیڅکله نه گرځیدل خپل ځان
له خپل اصلي قیمت نه کله زیات اوکله کم گڼل ، یوازې په غم او محنت
کښې ځان پیژندنه اودگورپه غاړه د ژوند په ماهیت پوهیدل.

دادی د انسان حقیقت یالزتړلزه زما مفهوم اومعنی. سره له
دغوتولوخبروزه پخپل ژوند کښې یوحقیقي افتخارلرم هغه داچې
ددروغوبه شهرت پسې هیڅکله نه یم گرځیدلی.

هیڅکله مې بې دعشق له درشله بل شي ته سرنه دی ټیټ کړی. زه
عشق همیشه له ځانه لرې کړی اوبیل کړی یم اودښه نامه تنده یې په
ماکښې پیداکړیده مگرعشق اوافتخاریوه هم تراوسه پورې بې دزړه له
غمه نور څه نه دي راکړي.

«الفیری»

په انگلستان کښې

دغم داستان بيانول اوداسې څوك لرل چې په دغه داستان پوه شي او خپل پټ غمونه پكښې وويني دغمجن زړه د پاره ډيره ښه تسلي ده .
يووخت دغه تسلي زما په برخه رسيدلې وه مگر كله چې مادانگلستان په خاوره كښې قدم كيښوده .

هغه وخت چې ماد دې ځای خلك وليدل چې ډيروټينگواو تور وو ريځو د دوي له نظره شين اسمان پټ كړيدى نوزه له دغې تسلي نه محروم شوم دلته هيڅوك نشته چې دزړه په ژبه پوه شي .

اوه! داساړه خلك ، داىخ زړونه چې دخداى (ج) له نامه نه هم غافل پاته دي بې له طلاؤڅخه بل خداى نه پيژني اوپې له پيسونه بل شي ته په تقدس نه دي قايل .

كشكي زما دزړه آهونه دومره پورته لاړشي چې دالپ دكوهستان لمنوته ورسيزي بنايي چې هلته داسې خلك ومومي چې دعاشقانودزړه په غمونواورازونوپوهيزي .

«الفيرى»

غویی

ای دفصلونواو کښتونوپالونکيه !

ای وفادار خدمتگاره ! ته د ډیر لوی او آرام قوت ښکارندوی یې.

زه له تاسره ډیره مینه لرم ته په ماباندی ډیر گران یې.

له تاسره د صلح غوښتلواو عزة النفس روح موجوده ده .

ته لکه یوه خاموشه مجسمه خپلې کړوندې ته گورې او ددې دپاره

چې دفداکاری وظیفه ترسره کړې پخپله خوښه درانه جغ ته سر تپتوي .

ته دانسان په خدمت کښې دموقر فرمان بردار په ډول خپل عمر تیروي.

هروخت چې هغه تاوهي او ژوبلوي دې ته ورته سر راگرځوي او په صبر

او تحمل ورته غلی او آرام گورې.

ته پوهیږې چې دجهان ودانول ستا وظیفه ده .

ته دانسان دتیري په مقابل کښې څه نه وایې اوشکایت ستاعادت نه دی.

ته سرکشي اونا فرماني نه کوې مگر زه ستاد درد مند روح آواز اورم

چې دبخار په ډول آسمان ته خيږي.

زه ستاد درد خفیفه ناله اورم چې داسماني سرود اودفداکاری د سرود

په شان په دغه فضا کښې خپریږي.

ستا حقیقت په دغه شنه او غلي کښت کښی ځای لري.

زه تابه همدغه هنداره کښې وینم ای وفادار خدمتگاره !

« کار دوچی »

د ټاگور نغمې

۱

هغه ماشوم چې ډیرې بڼایسته شاهانه جامې اغوستي دي او د جواهرو
قیمتي امیل یې په غاړه دی ډیر بڼکلی بڼکاري مگر د نورو
ماشومانو غوندې معصومانه لوبې نشي کولی او هغه خوشحالي ده هیره
کړیده .

دی چې هر قدم اخلي د بڼایسته جامې یې په پښو کېښې نښلي .
له ده سره تل دغه ډارملگری دی چې کالي یې په خاورو نشي ځکه له
نورونه لیرې لیرې ګرځي او یوازې معلومیږي .
ده حرکت آزاد نه دی اوله خاورونه ډیره ډډه کوي .
د ماشوم مورې! د ماشوم دغه راز پاک ساتل چې د غومره قید او تکلیف
ورسره وي ماشوم ته زیان رسوي اوله ډیرڅه یې محروموي .
همدغه شی دی نه پرېږدي چې د ژوند په صحنه او دانسانانو په ډله
کښې داخل شي .

۲

چیرته چې زړونه له ډار او ویرې څخه په امن کېښې دي اوسرونه هرځای ته
هسکیدلی شي .

چیرته چې علم او فکر آزاد دی .
چیرته چې دغه لوی جهان په وړو وړو فکر ونونه کوچنی کیږي .
چیرته چې کلمات د حقیقت اوراستی له کومې څخه راوړي .

چيرته چې بې نتيجه کوبښنونه لاس غځوي اومطلب ته رسيزي .
 هلته چې دکار اوعمل لاسونه نه دي تړلي .
 هلته چې داستدلال دچينې رنې اوبه دغنعتووج ځنگله ته لاره
 نلري .

هلته چې ذهنونه اودماغونه نشوونما کوي .
 لويه خدايه ! ته مابه دغسې فردوس اوآزاد جهان کښې له خويه
 راوېښ کړه .

۳

لويه خدايه ! زما مناجات دادی .
 دافلاس نیلی زماله زږنه وشکوه اولرې يې وغورځوه .
 ماته توفيق راکړه چې خپلې خوښۍ او مصيبتونه په آسانۍ وزغملی
 شم .

توفيق راکړه چې غريب اوبينواله نظره ونه غورځوم ، او د ډير بې
 باکه قوت په مخکښې هم سرټيټ نکړم .
 زه دا توان غواړم چې د دنيا له خسيسو شيانونه ځان وژغورم او خپل
 قوت خپله مينه ستاخوښې ته وسپارم .

۴

بس همدغو مړه ارزوراته پريزده چې هر لورته تاپرې وليدای شم .
 په هرڅه کښې تاووينم اوبيله تانه بل چاته خپله مينه وړاندې نکړم .
 هو! زه همدغو مړه ارزو غواړم چې يوازې له تاسره زما تعلق وساتي .
 نورڅه نه غواړم ايکې يوه زولانه غواړم چې ماستادرضا پابند کړي

اوپه دغه نیمګړي ژوند کښې زما سروکار له تاسره وي.

دا زولانه دمینه او محبت زولانه ده .

هغه چې له ماسره مینه لري غواړي چې له هرې خوانه زما مخه ځانته راوګرځوي.

آیا ستا محبت له ماسره دغه رازنه دی ؟

ته پوهیږې چې ستامینه له ماسره ډیره زیاته ده مګر یادی هم زه آزاد

پریښی یم .

زما دوستان ماڅکه یوازې نه پریږدي چې زه دوي هیر نکړم .

ډیرې ورځې وشوې مګر ما یوځل هم ته پخپلو : ګو ونه لیدې .

که څه هم ماستا نمانځنه په ځای نکره او پخپل زړه کښې مې تاته

مناسب ځای جوړنکړی شو مګر بیا هم ستامینه زما مینه ته انتظار لري.

شاعر او پرېښته

شاعر: د اسمان پرېښتې ! که زما دسترگو يوه اوښکه او زما د شونډو يوه بوسه ستا د پاره کافي وي زه دا دواړه له تانه نه دريغوم. دا ددې د پاره چې که ته بېرته اسمان ته وځي چې زما د عشق يادگار درسره وي مگر له مانه دا اميد مه کوه چې زه به دهيلې او اسرې د پاره ياد افتخار او سعادت د پاره حتی چې درنځ او غم د پاره کومه نغمه سازه کړم.

زه غواړم چې خپله ژبه غلې وساتم او د زړه خبرې واورم. پرېښته: شاعره داڅه وايي؟ زه خودخزان سيلۍ نه يم چې اوښکې خپله غذا وگنهم او دغه دغم اولاد داوبو څاڅکی وبولم. هغه بوسه چې ته يې ستايې له تانه نه غواړم ځکه چې دبوسې درکولود پاره زه تاته راغلې يم او غواړم چې ستا د وجود له کښت نه بيحاصله گياه لرې کړم چې هغه د سستی او تنبلۍ بوتي دي او د زړه غم نه دی.

ستا غم يوازې په خدای پورې تعلق لري. که ستا غم هرڅومره زيات وي ته دخپل زړه دغه مقدس زخم همدغسې پرېزده پټی او ملهم پرې هيڅکله مه زده ځکه چې دبشر د لويوالي د پاره لوی لوی غمونه په کار دي او بل هيڅ شی يې د غومره نشي لويولی.

شاعره! ته دا هگومان مه کوه چې دغم د ښکلا ادراک ته خاموشي ضرورده ځکه چې له ټولونه ښکلي نغمه هماغه ده چې ډيره نااميدي په

کښې وي.

د زړو شاعر انوجاويدانه آوازونه زما په ياد دي چې بوده اوتنسته يې له اوبڼکو او آهونوڅخه اوبدلې ده .

ما هيڅور مرغۀ سترې او ستومانه دماښام په تياره کښې خپل ځنگلۀ او ځالې ته راشي او خپل بچي وزي وويني چې د ساحل له څنډې ورته رامنډې ووهي او خولې يې دطعمې د پاره وازې نيولې وي نو دې په يوه لويه تيزه کښيني اواسمان ته په ډير حسرت گوري.

دې پوهيزي چې بيهوده يې دبيحاصله ساحل او خاموش درياب په سرباندې دطعمې د پاره پرواز کړې او هيڅ يې نه دي موندلي.

سره له دې بيا هم دې تش لاس نه دی راغلی او خپل خونين زړه ورسره شته چې خپلو بچيوته يې آخري نه طعمه کړي.

دا مرغۀ غلې او آرام په گټه پريوزي او خپل خيري ځيگرخپلو وړو بچيانوته وړاندې کوي په دغه وختکښې يې له څنگه وينې بهيزی اودی دمينې په ميومست په ځمکه پريوزي .

په دې فدا کارۍ کښې کله دتدريجې مرګ له شکنجې لاندې سترې شي اوويره ورته پيدا شي چې د ژوند آخري رمق له لاسه ورکړي نوځکه نيم ژواندی راپورته شي او خپل وزرونه وڅنډي په دغه وخت کښې چې دښپې و روستۍ شومه وي دوداع يوداسې مرګانۍ فرياد له زړه راوباسي چې دريابي مرغان له ساحله تښتي او هغه مسافر چې دسيندپه غاړه تيريزي له وحشته ريزدي اوخدای ته ځان سپاري.

شاعره! ته په دې پوه شه ! چې دټولو حقيقي شاعرانو سرنوشت

همدغه دى چې دماهيخور مرغه په شان دخپل زړه دوينو دسترخان
خپور كړي او خلك په دغه دسترخان ميلمانه او خوشحاله كړي .

كله چې شاعران له خاورو شوو اسرو، له رنځونواو غمونو، له
عشق اونااميدۍ نه حكایت كوي د دوي خبرې كه هرڅومره ښكلې وي
بيا هم له زړونونه غم نه وړي.

د شاعر خبره لكه تيره توره داسې ده چې په هوا كښې حركت كوي
اويوه ځلانده حلقه تشكيلوي مگر په څوكه كښې يې هميشه
دوينو څاڅكي لیده شي .

«آلفرد دوموسه»

غم او خوشحالي

خوشحالي هغه غم دی چې پلويې له مخه لرې شويدي.

هغه چينه چې ستاسې خوښۍ او خوشحالي ترينه راخوتيزي په حقيقت کېنې ستاسوله او ښکونه ډکه ده .

هرڅومره چې دغم شوکاري ستاسو دوجود لوښی وگروي او ژور ځای پکېنې جوړ کړي هغومره پکېنې د خوشحالي د پاره ډیر ځای پيدا کيزي .
آيا ستاسو دغه کنډول چې له شرابونه ډک دی دکلال په داش کېنې په اورباندي نه وایښی ؟

آيا دغه د دروی شپيلۍ چې په آوازيې ستاسې روح خوشحاليزي په تيره تيغ غوڅه شوې او جوړه شوې نه ده ؟

کله چې پخپل زړه کېنې خوشحالي وينئ که خپل زړه ته وگورئ دابه درته څرگنده شي چې هماغه څيز چې تاسويې غمجن کړي ياست تاسې خوشحاله کړي .

کله چې ستاسو په زړه کېنې غم پيداشي که پخپل زړه کېنې سترگې وغړوئ په دې به پوه شئ چې دهماغه شي د پاره اوبښکې تويوئ چې تاسې يې خوشحاله کړي ياست .

ځينې خوشحالي لويه گڼي او غم وړوکی ځينې غم لوی گڼي او خوشحالي ته په کمه سترگه گوري ، زه وایم دوي دواړه يوله بله بيل نه دي او دواړه يو ځای راځي کله چې يوله تاسوسره مخامخ کېښي هغه بل ستاسو په بستر کېنې ويده وی .

تاسې لکه دترازو شاهين دغم او خوشحالي ترمينځ واقع ياست کله

چې دتلې پلې تشې وي تاسو غلي ياست .
 كله چې زرگرپه تاسو باندي خپل زرتلي نودغم يا خوشحالي پله
 درنيزي او سپكيزي .
 « خليل جبران »

پارلمان

پارلمان د دولت زړه دی اود حکومت مثال لري چې په ټولو غروپي
 فرمان چليزي .
 که دماغ له کاره ولويزي سړی ژوند کولی شي لکه ليونیان اواحمقان چې
 ژندی دي مگر که زړه کارونکې شي ژوند ختمیزي .
 (روسو)

ژوند

دامه وایه چې ژوند یو دایمي بزم دی ځکه چې دا خبره احمقان کوي.
 داهم مه وایه چې ژوند تل تر تله مصیبت دی ځکه چې د ادبې زړه
 اوضاعو خلکو خبره ده.

لکه چې د ونوشنې څانګې په پسرلي کې له خوشحالی ریزدي خنده!
 لکه چې د سیند موجونه په لویو گټولګیزې او فریاد کوي ژاړه!
 د جهان ټول خوندونه وڅکه او ټول دردونه وزغمه بیا ووايه هرڅه چې
 دي ډیر دي مگر له خوب او خیال سره شباهت لري.
 «پادیا مانتوپولس»

قوت او جرئت

د سیند په اوبو کېنې مخ پورته تګ قوت او جرئت غواړي اود اوبوله
 جریان سره موافق تګ مړه کبان هم کولی شي.
 «اسمايلز»

تاریخ

هغه چاته لوی اوواره شه فرق نلري چې هرڅه ده پيدا کړيدي اودټولو خالق دی.

هرچيرته چې هغه شته هرڅه شته او هيڅ څای نشته چې هغه په کښې نشته.

زه له دومره کوچنيتوب سره چې هيڅ نه يم هرڅه يم.

ځکه چې دځمکې ، دستورواودشمسي کال اولاديم .

زه له هغې خاورې پيدايږم چې دقيصر لاس ، د افلاطون ماغزه ، دمسيح زړه اودشکسپير نبوغ يې په ذراتو کښې ګډ دی.

«امرسن»

لور په پايه

په دغه جهان کښې دهرچا دلورېدو د پاره يوه پله اوپايه په کارده چې هغه درد اوالم دی.

«اناتول فرانس»

بدبختي

بد بختي ده چې عقل اوپوهه تربيه کوي .

«هوګو»

عقل

که غواړې چې د عقل په زیان اوضرېوه شي دا ومنې چې عقل هغه
 قوتونه په سړي کېنې وژني چې ژوند پرې ولاړ دی.
 ژوندون په عمل اواراده ولاړ دی.
 غوښتنه اواراده د هر پېشرفت اصل اواساس دی.
 خومره چې عقل زیاتېزي هغومره اراده ضعیفه کېزي .
 که انسان په هرڅه پوه شي یقین وکړه چې بیا به هېڅ نه غواړي او
 هېڅ ارزو به ورسره نه وي یعنې اراده به نلري.
 عمل له ارادې څخه پیدا کېزي او اراده له آرزو څخه .
 دا دواړه له هغه شي سره نه یوځای کېزي چې د حکیمانو اوفیلسوفانو
 په برخه رسیدلي دي یعنې تردد اوتأمل .
 زه ډیرې پوهې له ژوند څخه عاجز کېم .
 ډیر فکر د سړي قوت اومقاومت کموي.
 ناپليون سزار اود دوي امثال هغه کسان نه وو چې ډیر فکر کوي ځکه
 یې هغه څه وکړی شو چې زړه یې غوښتل .
 «اناتول فرانس»

ترقي او تکامل

زه په دې عقیده یم چې دبشرتکامل په ډیر خنډ انجام مومي .
ددنیاسیر ډیر بطني دی. دبشرنبوغ په تقلید کښې دی او دابتکار
خونده یې نشته .

لکه چې په فزیک کښې دثقل قانون موجود دی چې زموږتعلق
دحمکې له زړې کرې سره ساتي په روان شناسۍ کښې هم دغه قانون
وجود لري او زموږ دلچسپي له زاړه جهان سره ټینګوي.
ګوټي هم ویلی دي چې خلق لا داصلي ګناه داتمی برخې په اختراع
نه دي بریالي شوي .

«اناتول فرانس»

دژوند ضروري شرط

ناپوهي یوازې دنیکنۍ لازمي شرط نه دی، د ژوند ضروري شرط
هم دی.

که موږ په هرڅه پوه شویوساعت هم دژوند تحمل نشو کولی.
هغه احساسات چې ژوند موزته بڼه ښکاره کوي یاژوند راته دتحمل
وړښيي له دروغوڅخه زیږي اوپه موهوماتوباندې تغذیه کیږي .

«اناتول فرانس»

علم او اخلاق

له علم څخه د یوې اخلاقي نتیجې امید لرل ډیره لویه اشتباه ده .
 درې سوه کاله پخوا خلک په دې عقیده وو، چې ځمکه دخلقت او پیدا
 کیدو مرکز دی اونن موز پوهیزوچې دلمریوه منجمده ټوټه ده .
 اوس پوهیزوچې دستوروپه سطحه کښې څه ګازونه سوځي .
 په دې هم پوه شوي یوچې دغه جهان چې موزپکښې دګرداوغباریوې
 ذرې غونډې یوتل دجوړولو اوورانولوپه حال کښې دی .
 موزته دامعلومه شوه چې پرله پسې ځینې ستوري پیدا کیږي
 اوځینې له مینځه ځي مګر دغو خارق العاده اکتشافاتوزموز په
 اخلاقوکښې څه تغیررانووست .

ایانن میندې له خپلو بچیانوسره له پخوانه زیاته مینه لري ؟
 یادغه مینه له پخوانه کمه شویده ؟ آیا اوس دبنکلاپه احساس کښې
 له پخوانه څه زیادت یا نقصان راغلی دی ؟
 ایا نن دزړوروهرمانانوپه زړه کښې له پخوانه څه فرق لیدل کیږي ؟
 ځمکه لویه وي اوکه کوچنۍ وي دبشرپه حال کښې څه تغیر نه
 راولي . زمکه لویه ده په دې شرط چې غم اورنځ پکښې وي اوعشق
 موجود وي .

غم او عشق دغیر فاني بنکلاجاویداني مرکزونه دي .
 غم یوداسې نعمت دی چې قیمت نلري .
 هغه ښیګڼې چې په ځان کښې وینو او هغه څه چې ژوند زموز په
 نظر کښې ښه ښکاره کوي دهمدغه لوی نعمت اغېزه ده .

زمونږ ترحم، شجاعت شهامت، اونور ټول فضایل او ملکات دهمدغه شي مرهون دي.

اخلاق طبیعتاً په احساساتو باندې تکیه لري اوبس.
«اناتول فرانس»

فکراوا احساسات

تاسې وایاست چې دټولو مصیبتونو او بدبختیو علت زمونږ فکري دی. که غواړئ چې د فکر په نحوست قایل شئ باید په قدرت او عظمت کښې یې ډیره مبالغه وکړئ مگر په دې خبره باید پوه شئ چې فکر په احساساتو او غرایزو باندې ډیر لږ تسلط لري.

هغه خلك چې د فکر له تاثیر لاندې ډیر زیات راغلي دي هغوی هم دنورو په شان متکبر شهواني او بخیلان دي.

چیرته چې تمدن ډیر وړاندې تللی هلته هم هغه کارونه ډیر لږ دي چې په فلسفي اصولو اجرا کيږي .

مونږ د غرایزو او احساساتو په مقابل کښې دومره ضعیف او ذلیل یو چې زه هیڅکله یوه داسې شعوري حالت ته نشم قایلیدلی چې له طبیعي حالت سره مخالف وي .

«اناتول فرانس»

تمسخر او ترحم

هرڅومره چې دانسان په ژوندانه کښې ډیر فکر کوم هغو مړه راسره
داعقیده ټینګیزې چې باید دبنیادم داعمالو شاهد اوقاضي تمسخر او
ترحم وي.

دا دوه بڼه مشاوران یو پخپله خندا ژوند زموږ په نظر کښې محبوب
کوي او بل پخپله ژړا ژوند راته مقدس ښکاره کوي.

هغه تمسخر چې زه یې لرم بې رحمه نه دی ، په عشق
او ښکلا باندې ملنډې نه وي بلکه ډیر ملایم او نیکو کار دی.

د ده په خدا قهر سربېزي اوموږ ته دابنځي چې باید داشرارو
اواحمقانو په مقابل کښې له تمسخر نه کار واخلو .

که دا حس له موږ سره نه وي نوزموږ په زړه کښې هرگوره نفرت
پیدا کیږي.

«اناتول فرانس»

د خلکو انتظار

خلك هروخت په اجتماعي چارو كښې ډيرو لويو تغيراتو ته انتظار لري.
 داهغه دايمي اشتباه ده چې د غيب ويلوله روح نه يې نشأت كړيدى.
 زه دامنم چې ژوند په رښتيا بې ثباته دى او ژوندي شيان تل
 تغيركوي مگر داتغير محسوس نه دى.
 د دنيا هره ترقي ډيره خنډنى او منظمه ده.
 ناخاپي او سريع تغيرات هيڅكله نه دي پيدا شوي اونشي پيدا كيداي.
 ټول اقتصادي تحولات د طبيعي قواؤ په رحيمانه خنډ انجام مومي.
 دا خبره زمونږ له احساساتو سره مخالفه وي او كه موافقه مگر يومنلى
 حقيقت دى چې هرڅه هماغه شان دي چې پخوا و.
 زمونږ اجتماعي وضع د هماغه اوضاعو او كيفياتو نتيجه ده چې دمخه
 موجود و لكه چې علت اوسبب هغو احوالو ته ويل كېزي چې وروسته
 تردې به موجود شي.
 دا تسلسل تر ډيره وخته د يوه حال ثبات ساتي او په ژوند كښې نظم او
 آرامتيا پيدا كوي.
 دا خبره رښتيا ده چې دغه حال نه هغه ارواگانې خوشحالي چې دنووشيانو ډيره تنده ورسره ده
 اونه په هغو زړو نو كښې خوښي اچوي چې شفقت په كښې نشته مگر د جهان نظم همدغه
 تقاضا لري اومونږ بايد تن ورته كښېږدو.
 مونږ بايد پخپل زړه كښې يوڅه حرارت اوله ځان سره څه اشتباهات ولرو مگر آنى او عجيب
 وغريب موفقيتونه ونه غواړو اود معجزې انتظار ونلرو.

خطرناک

موز ته هغه کس خطرناک بنکاري چې روحیه یې زموز له روحیې نه مخالفه وي.

هغه چې زموز خویونه پکښې نشته موز ورته بداخلاقه وایو.
خوک چې زموز په اشتباهاتو مبتلانه وي موز ته شکاک معلومېږي
اودافکرنه کووچې هغوي به په نورو شبها تو مبتلاوي.
«اناتوک فرانس»

د ژوند انه مخ او خټ

ژوند لکه د زریفتو توکی مخ او خټ لري. هغه بنکلاچې په مخ
کښې شته په خټ کښې نشته مگر دتوټې او بدانه (بافت) له مخ نه
په خټ کې ښه لیدل کیږي.
«شوپنهاور»

ليوننتوب او حماقت

زه باور لرم چې بشريۀ هروخت او په هرحاى كېنې دخپل مصرف د پاره دجنون اوحماقت كافي ذخيره لري.

داسرمايه هرڅنگه چې وي بې حاصله نه ده .

كله چې گورم چې يوه پخوانۍ اشتباه وركه شوه بې له دينه چې په دغه كا ر خوشحاله شم دبلي اشتباه په باب كېنې فكر كوم چې دزړې اشتباه حاى نيسي.

زه په ډير تشويش له حُانه پوښتنه كوم چې آيادغه نوې اشتباه به له زړې نه ډيره خطرناكه نه وي؟ كه ښۀ فركړوكړو زاړۀ او هام او زاړۀ خرافات له نوونه لږ زيان لري حُكه چې هغه دزمانې په مرور صيقل شويدي اوضررېي كم شويدي .

«اناتول فرانس»

په حُان باور

هرڅوك چې په حُان باندې اطمينان او باور لري خلك دهغه ملگري كيږي .

په حُان باوريو داسې صفت دى چې دهرچاخوښيږي .

خلك له قطعي اويقيني مطالبو سره مينه لري نه له دلايلوسره. دليل

او برهان دوگړوانديښنه اوپريشاني زياتوي .

اوس ساده گي خوښوي اوپه ساده خبروپوهيږي.

خلكو ته بايد څنگه او څۀ رازونه وايوبلكه هويانه ورته ووايو اوبس.

«اناتول فرانس»

تعصب

تعصب او عدم اغماض په هر عصر کې شته .
هرڅه چې زموږ خوښ وي زموږ په نظر کېنې لوړ معلوميزي او نمانځنه
يې کوو. که څوک مو ز مته زموږ د بتانوعيب ښکاره کړي خوا بدې کېږو.
خلک په مشکل دېته حاضر يږي چې د خپلو عقايد وپه منشا او منبع
کېنې لږ غوندې ايراد قبول کړي.
که چاپخپلواصولو او معتقداتو کېنې غوراو فکر کولی هيڅکله به نه وو
معتقد شوي.

«اناتول فرانس»

ځان وپيژنه

دا خبره چې ځان وپيژنه ديوناني فلسفې له حماقتونو څخه يولوی حماقت دی.
موزيه هيڅکله نه ځان وپيژنواونه نور.
ټول مشکلات په همدغه ځای کېنې دي او په همدغې موضوع پورې ارتباط لري.
د دنيا جوړول دومره گران کار نه دی لکه پيژندل يې چې گران کار دی.
ښايي چې بشري نبوغ يوه ورځ يوه نوې دنيا جوړه کړی شي
مگر دا توفيق به هيڅکله ونه مومي چې پرې پوه هم شي .
د بشري پوهه او نبوغ باندې دا ډيره لويه تعدي ده چې د حقيقت په
لټون کېنې په کارولو يږي . څه شی چې له پوهې نه پکېنې استفاده
کيزي داشياؤ لږ غوندې حقيقت پيژندل او ترينه خوند اخستل دي .
«اناتول فرانس»

شخصيت

موزغواړوچې خپل شخصيت له ځان سره هغه بل جهان ته هم يوسوله
موزسره داعقيده موجوده ده چې که څوک ځان هلته ونه پيژني
هرسعادت چې دده په برخه وي په ده پورې به څه ربط نلري بلکه دبل چا
مال به وي .

له دينه غافل يوچې زموز شخصيت دلته په دغه جهان کښې هم
محفوظ نه دی اوپه ژوندانه کښې څوڅوځله يورازاويل راز کيږي .

زه چې اوس له اتيا کالونه اوښتی يم له هغه شل کلن «موريس
ميترلينک» سره هيڅ شباغت نلرم بلکه هغه هيڅ نه پيژنم .

همدارنگه له هغه لس کلن هلك سره هم مشابه نه يم چې يوه شيبه هم
په ځای نه وناست او تل به په لويه مشغول و .

ماته اوس هغه پردی اوبیګانه معلومېږي .

هرکله چې په دې نړۍ کښې زموز شخصيت بدليږي نوبيا ولي
داانتظار لروچې هغه بل جهان ته به يې هم له ځان سره وړو .

«ميترلينک»

بقاء

پسونه د طبیعت د سختیو په مقابل کېنې مقاومت نشي کولی .
 که انسان دغه نوع دخپل خوراک د پاره نه وای ساتلی اوس به یې
 نسل وړک و مگر اوس چې دغه حیوان په دنیا کېنې ژوندی پاته دی خه
 سعادت یې په برخه نه دی ځکه چې دوژلو او خوړلود پاره یې ساتلی دی .
 هر حیوان او هر یو پوتی چې دلته وینئ ، سر نوشت یې همدغه دی .
 کاني او معدنیات هم دغه راز دي مگر زمونږ عمر دومره نه دی چې د
 دوي تیغیرووینو او په بدبختۍ یې پوه شو .

« مترلینک »

کب

هغه کب چې یوازې ژوند کوي او هغه کبان چې په یوه ځای کېنې ګډ
 ژوند کوي په یوه اندازه پوهه لري مگر سره له دې ډیر کبان شته چې
 یوازې یوازې نه اوسيزي .

مونږ نه پوهیږو چې د دوي د اجتماع سبب څه شی دی ؟

بنايي چې دوي به د ځينو ځناورو او بلاګانوله ډاره اود ځان ساتلود پاره
 یوځای شوي وي مگر همدغه ګډ ژوند او یوځای اوسیدل ددې سبب
 وګرځیده چې انسان یې ژر ښکار کړي .

« مترلینک »

هغه چې دنيا ته رانغله

په ملياردونونو نطفې ضايع کيږي او په دې باب کښې تاسې ډير افراط کوئ.

ستاسو ښځې ډيرې لږې نطفې قبلوي چې هغه په انسانانو بدلېږي. هغه نطفې چې ضايع کيږي اوڅه ترينه نه جوړېږي ستاسو د خوابدۍ او خپګان موجب نه ګرځي.

تاسو ته معلومه ده چې دغه په سلهاؤ زرو ملياردونو نطفې چې په هره پيړۍ يانيمه پيړۍ کښې له دې جهان نه ځي او هيڅ ترينه نه جوړېږي د انسانيت توان په کښې شته او بالقوه انسانان ورته ويلی شومګر دوي ته هغه چانس نه پيدا کيږي چې موز غوندي انسانان شي لکه چې موز ته هغه چانس په لاس نه راځي چې دمشتري کره رانه جوړه شي او هغو-مره عمرو لرو.

آيا دغه بالقوه انسانان د فکري او معنوي ژوند خاوندان وو او که نه؟ که نه وو نو څنگه ورته بالقوه انسانان ويلی شو؟

اوس چې دوي مړه شو او موز غوندي نشو آيا د دنيا په اوضاعو کښې څه تغيير راغی؟ ايا د دوي ځای تش پاته شو او هغه کار چې بايد دوي سرته رسولی وای سرته ونه رسیده؟

«مترلینک»

څنگه به يو؟

موز غواړو چې په هغه بل عالم کېنې هم خپل ځان وپيژنواو پوه شو چې ته «اسميت» يې اوزه «موريس» يم مگر دانه ده معلومه چې هلته به خپل کوم شخصيت غوره کوو؟

اياته به داغواړی چې دغه اوسنی شخصيت درسره وي که دزلميتوب ياد کوچنيتوب د دورې شخصيت .

موز ته داهم نه ده معلومه چې زموزدبدوکارونوسزابه زموز کوم شخصيت ويني؟ هغه به دغه موريس وي چې اوس له اتياکالونه اوښتی دی که هغه شل کلن موريس به وي چې بيل شخصيت يې درلود .

په رښتيا چې موز تراوسه نه يوپوه شوي چې په څه صورت به دخدای حضورته وړاندې کېزو، سپين زيري به يو که ځوانان او که ماشومان؟
«مترلينک»

ستاسوفکر

ستاسې فکر چې هرڅه وي تاسوهماغه ياست .

هيڅ امکان نلري چې څوک له خپل فکره لوی شي يادخپل فکر له حدودو څخه تجاوز وکړي.

«مترلينک»

که طبابت ترقي وکړي

ښايي چې يوه ورځ طبابت دومره ترقي وکړي چې طبيبان دسړي زړه، سبزي اونورزاړه له کاره وتلي شيان بدل کړي اودسړه کوپړۍ کښې هم نورماغزه واچوي .

هرکله چې زاړه ماغزه بدل شي نوطبعاً دغه حافظه هم نه پاته کيږي چې دتيرژوند پوهه او معلومات ، کينه اومينه يانورخاطرات پکښې ساتلي دي. چې دا حافظه لاړه شي هغه شخصيت هم درومي چې له دغې حافظې سره ټينګ تعلق لري.

په دغه صورت کښې بيا څوک خپل ځان نشي پيژندلی اوپه دې نه پوهيږي چې زه څوک يم ؟يعنې دده اوديوه مړي ترمنځ به څه فرق نه وي مګر څېره اوتنه به يې په کوڅو اوبازاروکښې حرکت کوي.

دازيان چې دمغزوله بدلون څخه سړي ته رسيزي دمړک او مړينې له زياته کم نه دی.

دغه جسد چې وروسته تردې دلته او هلته ګرځي هغه پخوانی سړی نه دی بل څوک دی . هرتندر چې په ده پريوزي په هغه پخواني شخص پورې څه تعلق نلري بلکه په يوه بل ناآشناسړي پورې ربط پيدا کوي.

«مترلينک»

څه غواړئ ؟

که پاک خدای له تاسونه پوښتنه وکړي چې څه غواړئ ؟

تاسوبه په جواب کښې څه وواياست ؟

آیا داسې ژوند به وغواړئ چې تل تر تله وي او هيڅ زړښت او هيڅ راز بدبختي هيڅ تغیر په کښي نه وي.

دغسې ژوند خوعیناً دهغه غټ کامي حال ته ورته دی چې په ملیونو کاله په یوه ځای پروت وي او هيڅ تغیر او تحول پکښې نه راجي.

زه یقین لرم چې که تاسې د جاویداني عمر په حقیقت پوه شئ. هيڅکله به یې له خدایه ونه غواړئ.

جاویداني سعادت هم د جاویداني عمر په شان دی یا په بل عبارت جاویداني بدبختي ده .

« مترلینک »

پوه اوناپوه

دا چې پوه اوناپوه یو د بل په ژبه نه پوهیزي سبب یې دادی چې پوه په هغه شي بدلېزي چې دی پرې پوه شوی دی.

دی هغه څه ناپوه ته نشي ویلی چې دده په زړه کښې ځای لري.

که تاسې یوه ورځ د جهان په اسرارو پوه شئ پخپله به هماغه اسرار شئ

اوماته به دخپل زړه خبرې نشي کولی .

« مترلینک »

ليونى

ماته وايي ته هم ليوڼى شوى يې لکه ځينې فيلسوفان چې په آخر عمر کښې ليونيان کيږي او چتيا ت وايي.

بنايي چې زه ليوڼتوب قبول کړم ځکه چې تراوسه پورې لادليوڼتوب اوهوښياري ترمينځ عقلاني تفاوت نه دی موجود مگر تاسو چې هوښياران ياست فکر وکړئ چې څه وايئ ؟

«مترلينک»

مرک

که مرک په دنيا کښې نه وای هيچابه د ژوندانه درانه بارته غاړه نه وای ايښى همدغه دمرک ويړه ده چې موږ ژوند کوو او ددغه ډار په وجه ترزړښته پورې د ژوندانه پيټي په اوزووږو.

«مترلينک»

روح

که له مانه پوښتنه وکړئ چې روح څه شی دی ؟
زه تاسوته څه ځواب نشم ویلی مگر له تاسونه به پوښتنه وکړم چې جسم څه شی دی ؟ هرکله که موږ جسم يا «ماده» وپيژنو دروح په پيژندلو به هم بريالي شو مگر اوس چې يو هم نه پيژنو بايد په دې باندې ځان خوشحاله کړو چې روح د جسم حرکت دی او جسم د روح (شکل اوصورت) دی.

«مترلينک»

افلاطون

که دیونان افلاطون خه د پاسه دوه زره کاله پس موز ته راشي موزبه کومه موضوع ده ته وړاندی کړو چې دده دتوجه وړوي اودی خه قدرته حیران کړي. په اخلاقي، اجتماعي اوسياسي لحاظ که موز مریتوب لغوه کړیدی خوڅو ډوله بل رازغلامي پیدا شویده چې هغه خای یې ډک کړیدی موز کوم نوی شی نلرو چې هغه ته یې وړاندی کړو.

زموز سياسي، اجتماعي او اخلاقي دروغ دهغه د پاره کوم نوی مضمون نه دی او اوسنی سلوک هغه ته خه نوبتوب نه لري.

په فزیک، شیمی، ژوند پیژندنه، طبابت او جراحی کښې چې خه کشفیات شويدي په اول کښې به دی په تعجب کښې واچوي مگر ددې لامله چې هغه ډیر موشگاف او خیر کیدونکی دی ډیر ژر به پوه شي چې زموز کشفیاتودروح دپاره کومه نوې غذا نه ده پیدا کړې اوداسراروله مخې پرده نه ده پورته شوې.

خه شی چې دهغه پوره توجه خانته راگرخولی شي هغه بې سیمه موجوده دي چې په یوه شیبه کښې هر خای ته غز رسوي، ممکنه ده چې دغه شی دده ارتباط له هغو اسراروسره پیدا کړي چې په مبهم ډول یې پخپلو کتابونو کښې ورته اشاره کړیده.

په هرحال کوم دتوجه وړشی چې په دوه زره کالو کښې موزکشف کړیدی همدغه دی چې دعلت په ادراک یې لانه یومؤفق شوي اودانه ده معلومه چې دوه زره کاله وروسته به دتوجه وړخه شی کشف کړو.

«مترلینک»

زموزپوهه

موز دفولادوپه يوه تېلې خونه كېنې ژوند كووچې دوه وړوكي سوري لري اوبس .

له يوه سوري نه لږغوندي رڼا راځي اوله بل نه لږ غوندي اواز راننوزي موزله همدغودووسوريوڅخه دجهان اوضاع معلومو او همدغه وجه ده چې بې له رڼا اوبې له غږه په نور څه نه پوهيزو .

«مترلينك»

بدې خبرې

بدې اوناوړه خبرې چې زيان اوضررلري ډيرې ژر خپريزي بڼې او حسابي خبرې چې فايده پكېنې وي ژرته خپريزي .

هو! بدې اوناكاره خبرې لكه تلونكې او خپريدونكې ناروغي له يوه نه بل ته اوله بل نه بل ته ځي .

بڼې خبرې لكه صحت او روغتيا له يوه نه بل ته نه درومي .

«مترلينك»

انساني سلوك

انسان بايد هغه مينه چې له نورو سره يې کوي له ډير لوړخايه واخلي او په ډير لوړ همت له نورو سره وچليزي .

ترخوچې ممکنه ده چې خلکو ته د عشق په نظرونه کوري نه بنيادي چې دخپل ترحم او شفقت سيوري په چاباندې وغورځوي .

ترخوچې د عدالت له مخې چاته څه ورکولی شي نه بنيادي چې د احسان له مخې چاته څه ويښي .

ترخوچې د چا احترام کولی شي نه بنيادي چې دهغه دلجويي او دلداري وکړي
« مترلينک »

انساني کمال

هغه لوی کمال چې د تحول او تکامل په لاره کېږي د ژوند يو شيانو په برخه رسيدلی دی قلبي عواطف دي چې په انسان کېږي ليدنه شي . که څوک غواړي چې له حيواناتو نه لرې وي بايد دغه عواطف چې رحم، مروت ، کرم ، شجاعت او نوحه پرستي ده په ځان کېږي وروزي .

« داروين »

د فکر روزنه

څه شی دی چې په بشر کې ژور فکرونه روزي ؟

علم او پوهه ، نه ده ، کارنه دی ، د عواطفو او احساساتو هیجان هم نه دی یوازې رنج او مشقت دی چې د انسان په فکر کې ژور والی پیدا کوي او بنيادي چې د همدی لامله په دنیا کې غمونه او رنجونه ډیر شوي وي . « هیز »

بنکلیتوب

کله چې بنکلیتوب د دعوي د پاره راولاړشي دهرناطق ژبه کلي کيزي.

« شکسپير »

بنايست

بنايست هغه ميلمه دی چې په هرکور کښې قدراو عزت لري.
« ګوته »

سياست مدار

که یوسياستمدارجنايت وکړي بنيابي چې عفوه شي مگر که دخبط مرتکب شي نود عفوی وړنه دی.

« بیسمارك »

غولول

ټول تريوه وخته غوليزي ځينې دهميشه د پاره هم غولولی شي مګرټول دهميشه دپاره نه غوليزي.

« اهام لينکلن »

فکر په شعر کښې

فکر باید په شعر کښې داسې پټ وي لکه غذايي خاصيت چې په ميوه کښې پټ دی. ميوه هم غذاده مگر لذیذه چې دخوړلو په وخت کښې بې له لذته دبل شي احساس نه کوو. خویدن ترینه غذايي ماده اخلي او دغه غیر محسوسه غذا په لذت کښې پټه ده.

«پل والري»

بدبختي او شعر

د بدې ورځې خاوندان دمصیبت اوناکامۍ په وخت کښې شعرته مخه کوي او څه چې دوي له رنځ او غم نه زده کړي وي په اشعارو کښې يې نوروته وړاندې کوي.

«شلی»

عشق او سعادت

هغه څوک ډیر نیکبخت دی چې خدای ورته داسې زړه ورکړېدی چې د عشق او سوزوگداز لایق دی.

چا چې د عالم اوضاع اودانسان زړه د عشق په دوه مخیزه هنداره کښې نه دی لیدلی هغه هیڅ حقیقت نه دی لیدلی او په هیڅ نه دی پوه شوی.

«هوگو»

پوهه او عشق

پوهه د عقل په غيز کښې پرورش نه مومي بلکه د عشق په لمن کښې
وده کوي د پوهې نيا لگي بايد د عشق په گلدان کښې وکرل شي
اود احساساتو په اوبو آبياري شي.

«مترلينک»

ښوونځی

د علم او پوهې هر ښوونځی چې پرانيستل کيږي د زندان دروازه تړل
کيږي. «هوگو»

د فکر پانگه

د فکر او پوهې ټوله پانگه بايد يوه روحي او اخلاقي عظمت ته
تسليم شي.

«مترلينک»

معرفت

معرفت هغه شی دی چې وروسته د هرڅه له لوستلو او د هرڅه له
هيږولونه په دماغ کښې پاته کيږي.

«ادوارد هریو»

علم او علماء

علم له خطاڅخه خلاص دی مگر علماء تل په خطا کښې وي.

«اناتول فرانس»

حان بنودل

ياحان هغسې وېښه چې يې يا هغه شان اوسه چې حان ښيې!
«بايزيد بسطامي»

دېنه کار علت

که زموږ د ښوکارونو علت او سبب څرگند شي ډير کسان به پخپلو
ښوکارونو خړ او خجل شي.
«ريواردل»

تاج او قلم

ترڅوچه د ادب قلم زما په لاس کېښي دی هېڅکله به ونه وایم چې
ولې مې شاهي تاج په سرباندي نشته.
«ولتر»

مطبوعات او تاريخ

مطبوعات داوسني تاريخ اساس او بنياد دی موږ بايد خپل تاريخ
مشوش نکړو. څوک چې دمطبوعاتو ازادي محدودوي د وطن او ملت
تاريخ ته زيان رسوي.
«پوانکاره»

حکومت او روزنامه

که له مانه پوښتنه وکړې چې په وطن کېښي بې روزنامې حکومت
وي که بې حکومته روزنامه؟ زه به هرگوره دوهمه خبره غوره کړم.
«جفر سن»

دخان سعادت

که یوازې خپل سعادت وغواړو څه گرانه خبره نه ده مگر
موزغواړو چې له نورو نه زیات مسعود شو اودا کارډیر مشکل دی ځکه
چې نور هغو مړه مسعود نه دي لکه چې موز یې تصور کوو.
«نتسکوی»

خان مسعود گنبل

یوازې دا کافي نه ده چې د سعادت خاوندان شو بلکه په دې
پوهیدل په کار دي چې موز د سعادت خاوندان یو .
«مترلینک»

اجبار او اختیار

څومره چې د وجود مرتبه او درجه لوړېږي هغو مړه اجبار کمېږي
او اختیار زیاتېږي. همدغه سبب دی چې د کاني مجبوریت له بوتې
اونیالګې نه زیات دی او حیوانات له نباتاتو نه هم زیات اختیار لري انسان
بیا له حیوان څخه هم پورته دی او ډیر اختیار لري .
«بوترو»

عقل او زړه

عقل د زړه په خوښه کار کوي او زړه ته گوري هغه څه چې زړه یې نه
غواړي عقل پکښې لاره نشي پیدا کولای یعنې زړه په سرباندي
حکومت کوي اوسر په زړه حاکمیت نلري.

«شوپنهاور»

کینه او مینه

کینه او مینه دنفسي احوالو او کیفیاتوله اختلافه پیدا کيږي او په
عقل پورې څه اړه نلري.
«شوپنهور»

احتمالي مصيبت

هرڅه پخواله وخته په نظر کښې نيول او لرې کتل ښه کار دی
مگر د سباورځي په احتمالي مصيبت نن غمجن کيدل ښه کار نه دی.
له دینه چې په هواکښې ځانته زندان جوړوو ولې یوښه قصر نه
جوړوو. «.»

لیاقت لرل

لیاقت لرل او کوم ځای ته نه رسيدل له بې لیاقته رسيدلو نه ښه وي.

«.»

شهامت

که بتان مات کړې کوم سترکار دې نه دی کړی.
حقيقي شهامت دادی چې پخپل ځان کښې دبت پرستۍ خوی وړک
کړي.
«نیچي»

لوی خلك

لوی خلك لكه سیندونه خپل هدف ته بې لارې درومي او د دوي
شهامت همدغه دی چې له گرانو او پرپیچه لاروڅخه نه ډارېزي .

«نیچی»

اجتماع

په اجتماع کې داخل شه ! ځکه چې په جمعیت کښې سړی صیقل
کيزي او ټینګيزي . یوازیتوب سړی ملایم کوي او فاسد وي یې .

«نیچی»

دجنک اساس

دغلیم غولول دجنک اساس دی ځکه زما هغه پټه زغره چې
ما غوستي ده دگیدرپوټکی دی .

«نیچی»

نجیبه غریزه

هغه غریزه چې له ټولو غرایزونه نجیبه ده نجات یې په ډیر احتیاط
زیاتوه یعنې په هرکیلو محبت چې له نورو سره یې لرې یوگرام نفرت له
ځان سره زیات کړه .

«نیچی»

شهرت او شرافت

که په افتخار او شهرت پسې گرځي نو زما پندمه هیروه ! هغه دا چې له شرافت نه لاس واخله ! .
« نیچه »

هدیه قبلول

زه د هغه چاله خوشبختی نه خبر نه یم چې دخلکوله لاسه هدیه قبلوي ځکه چې له ماسره داعقیده موجوده ده چې له هدیې قبلولونه غلابنه ده .
« نیچه »

هیرو ل

هرڅه هیر کړه هرڅه هیر کړه هیرو ل ډیرلوی هنر دی !
هغه دروند بار چې له تاسره دی له خانه وغورځوه .
که غواړې چې والوزې که آرزو لرې چې له لوړواو هسکوڅو کوسره
آشنا شي درانه اوسنگین شیان سیندته وغورځوه .
دغه دی سیند هله ژر شه خپل خان سیندته وغورځوه
دهیرو لو هنر ډیرلوی هنر دی .
« نیچه »

ځان غوښتنه

خود خواهي او ځان غوښتنه په مطلق ډول له ژوند سره موافقت نه کوي .

يوازې ځان غوښتل په حقيقت کېنې ځان محدود کول اوله ځانه څه کمول دي .

که جود اوفيض نه وي ژوند نشته.

په حقيقت کېنې بشپړه اوکامله خود خواهي په پوره غير خواهي کېنې پټه ده او اخلاق هيڅکله انفرادي کيدلی نشي.

«ژان ماري کويو»

مکررات

په دغو گڼو ليکنو کېنې چې علم او پوهه ډيره زياته ښيي څه وينئ ؟

سترگې وغړوئ اوښه وگورئ چې غير له مکرراتونه نورڅه وينئ ؟

آيا داتولې خبرې چې په يوقسم موضوعاتوکېنې اورئ بې دسبک

اوانشاء له تنوع او بې د شواهدو او مثالونوله رنگينۍ يادچاپ له

ښکليتوبه نورڅه لري ؟

د دې خبرو حقيقي تاثير ، عمق او ارزښت همدغه دی چې په راز راز

پيرايو کېنې بيا بيا ويل کيږي اوله يوه مخه په بل مخ اوږي .

نوپه دغه ظاهري ثروت کې فقر اولوزه پټه ده اوپه دغه روژه کېنې

دمرښت احساس کيږي .

«بيکن»

نيکي

په سترگو کښې د ليدلوقوه يوازې نه ده کافي.

که زموږ سترگې بېناهم وي او په اشياؤ کښې رنگونه هم موجود وي بياهم رڼا ته محتاج يواو په تورتم کې څه نشو ليدلی.

همدغه رڼا ده چې د ليدلوقوه له اشياؤ سره مربوطوي اوددې باعث گرځي چې موږ څه ووينو.

لږ پخپله د ليدوقوه نه ده د ليدووسيله ده د همدغې وسيلې له برکته موږ د بېنايي احساس کوو.

ته په دې پوه شه ! چې لږ د نیکۍ ثمره ده اوله نیکۍ سره شبا هت لري. هماغه نسبت چې په ليدلي جهان کښې يې د بېنايي قوت له ليدلوشيانوسره لري دا دراک په جهان کښې يې د فهم قوه هم له هغو شيانو سره لري چې د پوهيدلو وړ دي.

څنگه چې په تياره کښې څه نه ليدل کيږي او سترگې رڼا ته اړې دي روح هم هغه څه نه ويني چې د حقيقت رڼا پرې نه وي پريوتې. څه شی چې د معرفت وړ شيان په حقيقت پورې مربوطوي او روح ته د پوهيدو استعداد ورکوي د نیکۍ تصور دی چې د علم او حقيقت علت بلل کيږي. انسان حق لري چې په ليدلي دنيا کښې رڼا او د ليدلوقوه له لږ سره مشابه وگڼي مگر که لږ يې گڼي نولويه اشتباه کوي. همدارنگه د ادراک په عالم کښې انسان حق لري چې علم او حقيقت د نیکۍ نظير وگڼي مگر که عين نيکي يې گڼي داهم اشتباه ده ځکه چې د نیکۍ مقام له دينه ډير پورته دی.

لمرليدل شووشيانوته يوازي دليدل كيدو قابليت نه بخښي بلكه په پيداينست او نشو ونما كښې يې هم تاثيرلري او غذا وركوي. همدغه شان دپوهيدلوړشيان له بيكي نه يوازي همدغه استفاده نه كوي چې د پوهيدلو وړو گرځي بلكه په ماهيت او پيداينست كښې يې هم دخل لري. «افلاطون»

دطبيعت قوانين

دطبيعت قوانين واجب اوضروري نه دي.

دجهان اصل او اساس تغيراوحركت دى هر كله چې دغه تغير مكررشي نوعادت وگرځي اودقانون نوم پيدا كړي.

ديوه خوړ اوبه په اول كښې يوه معينه مجرانلري اودخپل جريان په وسيله ځانته لاره او مجرا پيدا كوي وروسته بيا دغه مجرا داوبو دسيراوحركت قاعده او قانون بلل كيږي.

ديرامكان لري چې دغه مجرا بدله شي اويوه بله مجرا ورته پيدا شي. په همدغه لحاظ دطبيعت چارې ديوه معين اوضروري قانون تابع

نشو گڼلى

«بونرو»

انساني تکليف

ښه نيت او نيکه اراده دخير اونیکې مبدأ ده . .

نيکه اراده اوبنه نيت دادی چې انسان خپل تکليف وپيژني او پيروي يې وکړي. تکليف بايد خاص د تکليف د پاره په خای کرشي يعنې دگتې او زيان لحاظ په کښې نه وي.

تکليف هغه عمل دی چې ديوې کلي قاعدې دمتابعت د پاره وي او محض دقانون په احترام اجرا شي.

هغه څوک چې يو کار دقانون د پاره کوي او هغه چې کاريې له قانون سره موافق وي يورازنه دی.

د دوهم سړي عمل ته مشروع ويلی شو مگر خيراواخلاقي عمل ورته نشو ويلی.

د دې د پاره چې ديوه سړي کار اخلاقي ارزښت پيدا کړي يوازې دا کافي نه ده چې عمل يې له تکليف سره موافق وي بلکه دا لازمه ده چې دتکليف د پاره وي .

ډير امکان لري چې يو کار ښه وي مگر اخلاقي نه وي لکه ديوه سوداگر صداقت او راستي چې دتجارتي منفعت او اعتبار پخولو د پاره وي نه دتکليف د پاره .

دخان ساتنه له تکليف سره موافق کار دی مگر دې لامله چې طبيعت ورته ميلان لري اخلاقي عمل ورته نشو ويلی .

هغه څوک چې ډير زړه سواندی وي او درقت په وجه له چاسره احسان کوي ښه کوي مگر اخلاقي عمل نه اجرا کوي که همدغه سړی له خلقونه جفا وويني زړه به يې سخت شي اوله احسانه په لاس واخلي مگر که څوک له خلکونه جفا گانې ويني اودتکليف په خای کولو د پاره احسان کوي هغه يواخلاقي عمل اجرا کوي.

« کانت »

ژوند

ژوند زماپه نظر کښې غو بښل دي اوهره غو بښنه له يوه احتياج يا محروميت څخه پيدا کيږي يعنې له غم او درد څخه.

که د يوه سړي هره آرزو په آسانه او سمدلاسه حاصله شي کسالت ورته پيدا کيږي چې له رنج او غم نه لوی مصيبت دی.

د انسان ژوند هميشه د غم او کسالت ترمينځ واقع دی.

سړی چې هرڅومره له غم څخه لرې شي هغومره کسالت ته نژدې شي په هره اندازه چې موږ له کسالت نه ځان وساتوپه هماغه اندازه له غم سره قرابت پيدا کوو.

دادوه آفتونه يودبل ضد دي که انسان له يوه څخه خلاص شي دبل په منگولو کښې لويږي .

څنگه چې غم او رنج له احتياج او محروميت څخه پيدا کيږي کسالت له راحت او رفاهيت څخه پيدا کيږي .

هرچيرته خواران او غريبان له احتياج او محروميت سره په جگړه اخته دي او بديان له کسالت سره په مجادله کښې دي.

همدغه کسالت دی چې دعيش او راحت خاوندان يې په ښکار او قمار په افیونو اونورو نشو مشغول کړي او مجبور کړيدي يايې د دوي مخه تزييناتو او تجمل ته گرځولي ده .

د انسان استعداد او قوت دا غواړي چې احتياج او محروميت لرې کړي او د ژوند په جگړه کښې په کار ولويږي نوکله چې احتياج او محروميت

له مینځه لاړشي او په دغه مبارزه کېنې معطلې راشي دغه عاطل قوت پخپله یو موندل پټی شي او انسان مجبور کاندې چې بیهوده یې صرف کړي اوله کسالت څخه ځان وژغوري.

«کرلوس» دېدایانو بدبختي داسې بیانوي:

«یوددې د پاره چې له کسالت نه وتبستي خپله بنایسته مانه پرېزدي اوپه تفریح پسې یوه خوااوبله خوامندې وهي. بل په ډیره بیره له خپلې بنځې او اولادونو څخه چیرته لرې درومي مگر مقصد ته نه رسیزي اوبیرته له هماغه دښمن یعنې کسالت سره بیا کورته راځي اوچاره ترینه ورکه وي.»

«شوپنهاور»

هیروول

هغه څوک چې څه نشي هیروولی بڼه سړی نه دی.

څوک چې همیشه دبل دملامتۍ خاطر له ځان سره ساتي دښه زړه خاوند نه دی.

(.)

حکمت او سعادت

ارسطو وایي : حکیم او عاقل هغه څوک دی چې خپل غمونه او دردونه لږ کړي نه دا چې په ډیر ولذتونو پسې هڅه وکړي.

زه هم د حکمت ډیره ټینګه او قوي پایه همدغه ګڼم چې سړی له غمونو او دردونو څخه وتبستی نه دا چې په لذت پسې منډه واخلي .
یعنې سعادت په هغه ګریز (تینسته) کښې دی نه په دغه شتاب (هڅه) کښې.

هغه کسان ډیر غولیدلی دي چې ارزو ګانوته رسیدل سعادت ګڼي ځکه چې له آرزو ګانوسره وداع کول او بې نیازی ته رسیدل سعادت دی .
هرڅومره چې د خواشاناتو تله سپکه وي انسان هماغومره سعادت ته نژدی وي.

که حقیقت ته وګورو یو روغ او جوړ فقیر له یوه رنځور غاړې بډایي څخه ډیر نیکبخته دی .

سقراط وایي : ډیر کسان دي چې نه جواهر لري نه سره اوسپن نه یې ډیر بڼه لباس په غاړه کښې شته نه په لور ومانیو او بنوقصرونو کښې استوګنه لري مګر سره له دې له بډایانونه خوشحاله ژوند کوي .

شکسپيروایي : ځینې کسان لکه توتیان داسې دی چې د خدا یوه وړه منظره وويني خوله یې له خندانه نه راټوليزي .

ځینې نور داسې غمجن دي چې هیڅ راز مسخرې اود خدا نننداری یې نشي خندولی .

دا زموږ خپل خوی او طبیعت دی چې زموږ د ژوند او سعادت اساس ګڼل کیږي .

موږ باید د سعادت تومنه په ځان کښې ولټوو او په دې پوه شو چې

دهر چا نیکبختي پخپله په ده پورې مربوطه ده .
 په حان باندې اتکاء اونوروتنه نه متوسل کیده ، له ډیر وقیدونو او
 احتیاجاتو څخه حان خلاصول او خپله آزادي زیاتول سعادت دي .
 هغه څوک چې په باطن کښې غني دی له خارجي جهان څخه یوه
 منفي هدیه غواړي اوس چې هغه فراغت دی .
 دهغه مهمه آرزو داده چې له خلقونه لرې او په خنک وي چې په دغه
 وسیله له حانه استفاده وکړي شي .
 لوی خلک له هرڅه نه فراغت خوښوي او خپلې آزادۍ ته ډیره توجه لري
 یعنې همدغه شی سعادت گڼي .
 ارسطو وایی: سعادت په فراغت اوازادي کښې دی .
 سقراط هم آزادي او فراغت ستر نعمت گڼلی دی .
 څومره چې دیوه سړي فکري او عقلي پانگه زیاتېږي هغومره یې
 تعلق له دنیانه او د دنیا له خلکو څخه کمیږي .
 هغه بیا خپل سعادت د دنیا په نعمتونو کښې نه لټوي بلکه له معنوي
 لذتونو څخه خوند اخلي او حقيقي سعادت ته رسیږي .
 «شوپنهور»

انشاء

دهرلیکونکي انشاء دهغه د فکر آینه ده .

که غواړئ چې دیوه لیکونکي حقيقي ارزښت ځانته معلوم کړئ دیته مه گورئ چې ده څه موضوع کښې فکر کړیدی یا ده د فکر محصول څه شی دی .

دیوه مؤلف او لیکونکي دمقام پیژندلود پاره همدغه کافي ده چې موز پوه شو چې ده څه راز فکر کړیدی او د فکر کولو طریزې څنګه دی؟ دهرچا د فکر طرزاو طریقه دهغه په انشاء کښې معلومېږي.

دهرلیکونکي انشاء لکه خمیره داسې ده چې مختلف شکلونه اوصورتونه قبلوي مگردا صورتونه که هرڅومره مختلف وي بیا هم خمیره یوه ده .

«شوپنهور»

مطالعه او تفکر

څنگه چې ډیره زیاته مطالعه فکروسعت او «ودې» ته نه پریږدي ډیرلیکل او ډیر لوستل هم د حقایقو د معرفت مخه نیسي.

د دنیا ډیره لویه کتابخانه چې بې نظمې او بې ترتیبه وي هغه ارزښت نه لري چې یوه کوچنۍ منظمه کتابخانه یې لري.

همدغه راز ډیره زیاته پوهه چې په ذهن او دماغ کېږي بڼه هضم شوې نه وي له هغو لږو معلوماتونه لږ قیمت لري چې په جزئیاتو کېږي یې ډیر غوراو دقت نه وي شوی.

په حقایقو باندې سړی هغه وخت پوهیدلی شي چې دعلیت په قانون پوه شي او په جزئیاتو کېږي مطالعه ولري.

څنگه چې انسان مطالعې ته ضرورت لري تفکر ته یې هم لري مطالعه او تفکر دانسان په ذهن کېږي دوه متضاد تاثیرونه لري چې که یوزیات شي هغه بل کمیږي.

مطالعه دسړي ذهن دهغو افکارو او عقایدو له تاثیر لاندې راولي چې ممکنه ده دانسان له ذاتي احتیاجاتو سره مخالفت ولري.

آزاد تفکر یعنې دهغه طبعي سیر او حرکت تعقیب چې محیط او ضروري مسایل یې دانسان په ذهن کېږي پیدا کوي د مطالعې په شان څه خاص شی په ذهن کېږي موجودنه وي بلکه د فکر کولو تومنه ذهن ته سپاري همدغه سبب دی چې ډیره زیاته مطالعه د شخصي فکر د پرورش مخه نیسي او سړی څه قدر سطحې اوناپوهه کوي.

علماء او پوهان هماغه کسان دي چې ډیر کتابونه یې لوستي دي مگر

نوابغ اودفکرخاوندان چې دانساني مدنيت لارښودونکي دي اودبشریت قافله دترقی خواته بيایي هغه کسان دي چې دجهان په کتاب کښې يې غور کړیدی اودنوروپه خبروکښې يې خپل فکر نه دی بایللی. «شوپنهور»

خوی اوخصلت

د انسان خوی هیڅکله تغیرنه کوي هرسړی په زلمیتوب او زړښت کې هماغه دی چې په کوچنیتوب کښی و. د ده ډیر لوی هنر دادی چې کله کله فریبنده (غولوونکی) صورت اختیار وي او دافسون نقاب پخپل مخ غوړوي. که غواړئ چې دغه حقیقت دتجربې له مخې ځانته معلوم کړئ نودهغه اشنا او ملګري په حرکاتو او رفتار کښې ښه دقت وکړئ چې ډیر کلونه ترینه بیل شوی یاست وروسته له دغه غور اودقت څخه به داومنی چې دده خوی اوخصلت هیڅ تغیر نه دی کړی او هماغه شی دی چې دمخه و. ځینی کسان په ظاهره انکار کوي او داخبره نه مني مګرپه باطن کښې پوره باور لري چې دانسان خوی اوخصلت تغیر نه قبلوي. همدغه سبب دی چې څوک له چانه څه ټګي برګي وويني په هغه باندې بیا اعتمادنه کوي.

که څوک د چاپه نظر یوځل ښه ورغی دهغه په باب هم خپله نظریه نه بدلوي. د انسان خوی اوخصلت فطري شی دی او همدغه یې دلوروالي معیار دی که څوک دفطرت په لحاظ لوی نه وي نو واړه اشخاص په مصنوعی وسایلو نه لویږي.

«شوپنهور»

دوستانه مناسبت

سړی دځوانۍ په وخت کېنې دافکرکوي چې دانسانانو مناسبات په یوه بڼه اساس اوپه حقيقي اصولوولایږدي مگر کله چې دژوندانه یوڅه مراحل طی کړي نویا پوه شي چې بشري مناسبات به له شخصي گټې په بل شي نه دي ولاړ.

هرڅوک چې ډیر مال لري اودلوړمقام خاوند دی هغه په خلکو کېنې محبوب او محترم دی. هغه بل چې دښه نیت اوسوا حساساتو خاوند دی مگر په دوستۍ کېنې یې څه گټه نشته څوک ورسره مینه نه لري. هغه دوستي اوهغه مینه چې شخصي گټه اوپټ مقاصد په کېنې نه وي دلته ډیره لږه ده اوله لږو خلکو سره ده.

«شوپنهاور»

بدې اوضرر

څومره چې لوړ او عالي مبادي په یوه بد سړي کېنې فاسد شويدي. په ځناور وکېنې هغومره نه دي فاسد بدې په هغه شي کېنې لږه ده چې د ابتکارمبدأ په کېنې نشته ذکا چې دابتکار مبدأ په بدې زیاتوي او ضررې ډیروي دیوه ظالم انسان ضرر زرخله دیوه مضر حیوان له ضرر نه زیات دی لکه چې دیوه جماد ضرر له حیوان نه لږدی او ظالم له ظلم نه ډیر بد دی.

«ارسطو»

لويه اشتباه

څوك چې دافكر كوي چې پوهه اوفضيلت دسړي قيمت او مقام په جامعه كېنې لوړوي ډيره لويه اشتباه كوي ځكه چې دغه شی بالعكس كينه اودبښمني پيداكوي نه مينه اومحبت.

دعلم اوفضل اظهاربل شی نه دی دنورودنادانی تأیید دی څنگه چې ثروت او مقام دسړي قيمت په جامعه كېنې لوړوي علم او عقل د نورودكېنې اونفرت موجب گرځي.

پوهان اوهوښياران دخلكومينه اومحبت نشي جلبولی بلکه بدبيني او تمسخر ځانته جلبوي . «شوېنهور»

افتخار

هغه افتخار چې لكه دخپړۍ ونه په ډير وخت كېنې وده كوي او غټيزي دوام اوپايښت يې هم ډيروي .

هغه بل افتخارچې لكه د پسرلي بوتۍ ژړپيدا كېزي او ژر لوټيزي له يوه فصل نه زيات دوام نه لري او ډير ژرله مينځه ځي .

دهنر خاوند چې له ابدیت نه هرڅومره زیاته استفاده وکړي یعنې په ټول انسانیت پورې تعلق ولري هماغو مړه له خپل عصر څخه پردی وي داځكه چې دهغه اثر دهغه په عصر پورې اختصاص نه لري بلکه دبشر دتاریخ یو جزء وي دهمدې لامله معاصرین ورته ښه نه گوري بلکه بالعكس په هغو کتابونو پسې هڅه كوي چې ورځني مسایل په كېنې وي.

«شوېنهور»

غضب او شهوت

هغه بې اعتدالي چې په غضب کښې وي له هغې بې اعتدالي نه ښه ده چې په شهوت کښې وي يعنې دغضبي قوي افراط دشهواني قوي له افراط څخه ښه دی .

قهر او غضب د عقل غز پوره نشي اوریدلی او داسې مثال لري لکه چې یونوکر دخپل بادار امر لږغوندې واورې او د تعمیل د پاره منډه واخلي يعنې امر ته تر آخره غوږ کښینېږدي او په کار پسې وځغلي مگر شهوت د عقل یا حس په یوه اشاره دخوند او لذت په لورې هڅه کوي او امر ته هیڅ نه ځوري.

د غضب خاوند مکار نه دی او غضب هم مکر جن نه دی.

مگر له شهوت سره تړلی دی او د شهوت کار دی.

همدغه سبب دی چې د غضب په ډیر والي کښې دومره رسوایی نشته

لکه چې د شهوت په ډیر والي کښې شته .

«ارسطو»

دوستي يوازې يوضروري امرنه دی بلکه يوه ډيره شريفه او آبرومنده عاطفه هم ده .

ځينی وايي چې دوستي يو ډول مشابهت دی او هماغه اشخاص يودبل دوستان وي چې يوله بله مشابهت لري دهمدې لامله بازله بازسره او کوتره له کوترې سره الوزي .

ځينې نوربه دې عقیده دي چې که دوه تنه يوکاراويوه پيشه لري نو هغه هيڅکله نشي دوستان کيدلی .

څوک چې دفطرت په قوانينو استناد کوي لکه (اورپيدس) .

هغه وايي : دوچې ځمکې باران خوښ دی اوبارانې وريځې داغواړې چې په ځمکه باران واوروي .

هراکليټس په دې فکر دی چې ضدیت دنزدې کيد وموجب دی اوديربڼه موافقتونه له مخالفتونوڅخه پيدا دي .

دا خبرې به پرېزو او دابه ووايو چې د دوستۍ موضوع څه شی دی ؟

خيرکه لذت که منفعت ؟

هغه کسان حقيقي دوستان نه دي چې دمنفعت د پاره دوستي کوي او په گټه مين دي . د دوی دوستي به ترهماغه وخته وي چې يوله بله گټه کوي اودگټې اميد موجود وي .

دچادوستي چې په لذت بناده او په خوند پسې گرځي هغه هم له حقيقي دوستۍ نه خبرنه دي دهغه دوستي هم بې بنياده ده ځکه چې لذت هم لکه منفعت بې ثباته دی او ژر ژر بدلېږي .

په دې دواړو دوستيو کښې دوست با لذات مقصودنه دی بلکه لذت يا منفعت اصلي مقصد دی.

پوره او حقيقي دوستي هغه ده چې د ښو خلکو تر منځ پيدا کيږي او په ښه والي بناده .

هغه خلک چې د خير خاوندان دي او د بل خير غواړي مينه يې يوله بله ذاتي او حقيقي ده.

. دا دوستي په خير او فضيلت بناده او پايه يې ډيره ټينگه ده .

دوست هغه دی چې د دوست خير غواړي او خير ورسوي.

په دوستۍ کښې دا شرط دی چې يوله بله له عواطفو ډک احساسات ولري او دا احساسات او عواطف دواړو خواو ته معلوم وي .

په دوستۍ کښې آميزش او الفت ناسته ولاړه ضروري ده.

دوستي د مساوات په اساس ټينگيږي چې هر يو د بل حق ادا کړي او هر يو د بل محب وي.

ډير خلک دا غواړي چې دنورو محبوب شي او پخپله د هېچا محب نه وي په همدغه وجه خپل متعلقين په ځان راغونډوي مگر د دوستان نشي پيدا کولی.

متعلق هماغه دی چې خپل ځان ټيټ گڼي يا بلز تر بلزه خپل دوست ته د اښې چې زه په تادومره نه يم گران لکه چې ته پر ما گران يې ځکه دغسې کسانو ته دوستان نشو ویلی .

دوستی هغه مينه ده چې له دوست څخه بيرته انعکاس کوي اوله يوې خوانه نه وي همدغه سبب دی چې دانسان مينه له سرو اوسپينو سره

ياله بنو جامو اوبنوخورا کونوسره دوستي نه ده حُکمه چې له يوې خوا ده اوبيرته انعکاس نه کوي.

په دوستي کېنې مقابله بالمثل په کار ده اوپې مساواته دوستي دوستي نه ده .
 مېنه له يوې خوا پيدا کېدای شي مگر دوستي له يوه طرفه هېڅکله نه وي .
 دوستي که دلذت يا منفعت په اثر وي کېدای شي چې بد خلق نه
 بدو خلکو سره يابنه اشخاص له بدو کسانوسره دوستان شي مگر که خير
 اوفضيلت د دوستۍ اساس وي نودبڼواو بدو ترمينځ دوستي نه پيدا
 کېږي.

حقيقي دوستي هماغه ده چې دنيکانو اوبنوخلکو په
 پاکوزړونو کېنې حای لري اوپه خير اوفضيلت بناده .
 «ارسطو»

بنکلا

بنکلا يوه منطقي قضيه ده چې صغری يې سترگې دي او کبری يې
 زړه دی نتیجه يې عشق دی .
 «سقراط»

وحشي اومدني انسان

عمومي نظريه داده چې وحشي انسان په هېڅ ډول اخلاقي اصولوپابندي نه لري بلکه هروخت دخپلو غرايزو تابع وي اوهرکله دخپل ميل اوخواهش رضا غواړي.

انسان پيژندونکي پوهان دانظريه نه مني اووايي :

وحشي هغه دی چې د آدابواورسوموډيرپابند وي اوپه ناسته ولاړه تګ او راتګ بلکه په هراقدام اوهغه خبره کښې دخاصو اصولو اومقرراتو پيروي کوي، يعنې وحشي انسان هغه مری دی چې پخپل رفتار او کردار کښې ديوې طایفې دعاداتودلاس آله وي اومتمدن انسان دغه رازنه دی .

«جان دیوی»

M.M. AFGHANISTAN
P.O.BOX 3373
Arlington, VA. 22203
U.S.A.

سازمان مهاجرین مسلمان افغانستان به هیچ کدام
از تشکیلات مشخص وابسته نبوده بلکه در خدمت
تمام مردم مجاهد افغانستان میباشد.